

Одеський національний університет імені І.І.Мечникова

Економіко-правовий факультет

Кафедра обліку і фінансів

К в а л і ф і к а ц і й н а р о б о т а м а г і с т р а

**«Основні напрями співробітництва України з міжнародними
фінансовими організаціями в умовах війни»**

*«The main directions of Ukraine's cooperation with international financial
organizations in the conditions of war»*

на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти

Виконав: здобувач денної форми навчання
спеціальності

072 Фінанси, банківська справа,
страхування та фондовий ринок
Хоу Мінчжи

Науковий керівник:

д.е.н., професор Савастєєва О.М. _____

Рецензент:

д.е.н., професор Садченко О.В.

Рекомендовано до захисту:

Захищено на засіданні ЕК №__

Протокол засідання кафедри

№__ від «__» _____ 2025 р.

Протокол №__ від «__» _____ 2025 р.

Оцінка ____/____/____

Завідувач кафедри

Д.е.н.,проф. _____ Савастєєва О.М.

Голова ЕК

д.е.н.,проф. _____ Савастєєва О.М.

Одеса – 2025

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. МІЖНАРОДНІ ФІНАНСОВІ ІНСТИТУЦІЇ ЯК КОМПОНЕНТ ГЛОБАЛЬНОЇ ФІНАНСОВОЇ АРХІТЕКТУРИ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА.....	10
1.1 Сутність і значення міжнародних фінансових організацій в глобальній фінансовій архітектурі.....	10
1.2 Теоретичні підходи до класифікації міжнародних фінансових організацій...	18
1.3 Значення міжнародних фінансових організацій у забезпеченні глобальної координації і стабілізації національних економік.....	27
Висновки до розділу 1.....	33
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ ФУНКЦІОНУВАННЯ МІЖНАРОДНИХ ФІНАНСОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У КОНТЕКСТІ СПІВПРАЦІ З УКРАЇНОЮ.....	36
2.1 Аналіз індикаторів діяльності Міжнародного валютного фонду за 2022- 2025 роки.....	36
2.2 Аналіз ключових напрямів співробітництва України з міжнародними фінансовими організаціями.....	43
2.3 Аналіз вітчизняних індикаторів макрофінансової стабільності за 2018-2023 рр. в контексті співпраці з глобальними фінансовими установами.....	52
Висновки до розділу 2.....	59
РОЗДІЛ 3. ПРОБЛЕМАТИКА ТА ПЕРСПЕКТИВИ СПІВРОБІТНИЦТВА УКРАЇНИ ІЗ МІЖНАРОДНИМИ ФІНАНСОВИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ.....	61
3.1 Ключові проблеми взаємодії України та міжнародних фінансових інституцій.....	61
3.2 Сучасні тренди і перспективи глобального міжнародного партнерства.....	67
Висновки до розділу 3.....	75
ВИСНОВКИ.....	77
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	81
ДОДАТКИ.....	89

ВСТУП

Актуальність теми. Незбалансованість розвитку національних економічних систем в більшій мірі викликана слабкою спроможністю національних інституцій протистояти сучасним глобальним загрозам. Збільшення міжнаціональних та корпоративних фінансових потоків викликає дуже значні волатильність та нестабільність фінансової сфери різних держав, визначає тенденцію щодо порушення балансу міжнародної ліквідності, розгортання фінансових кризових явищ та, через це викликає недоліки соціально-економічної сфери в державах. Негативні ефекти підсилюються безперешкодним транскордонним переміщенням капіталів, яка викликає розгортання фінансово-валютних дисбалансів не тільки на регіональному, а і на міжнародному рівнях. Отже, в умовах сьогодення перед світом виникає питання переформатування місця та функціоналу глобальних фінансових установ в досягненні цілей прийнятих стратегій реформування загальнонаціональних валютних систем з метою мінімізації ймовірних загроз та застосування потенційних позитивних ефектів фінансової глобалізації.

В умовах глобалізованого економічного середовища і посилення процесів світової економічної інтернаціоналізації важливе місце посідають партнерські відносини держав з міжнародними фінансовими установами. Для України, що з початку 2022 року знаходиться в умовах повномасштабного військового вторгнення, дане співробітництво стало, з однієї сторони, ефективним інструментарієм задля знаходження ніши на світовому ринку, повноправної участі в процесах фінансової глобалізації, євроінтеграційних прагнень, у тому числі в контексті послідовних кроків до європейської економічної сфери. З іншої сторони, таке співробітництво виступає ключовим фактором досягнення фінансової стабільності національної економіки, забезпечення її нормального стану і здатності до відновлення, а, отже, і фундаментом досягнення потрібного функціоналу для її витримки в складних умовах. Світові фінансові

інституції займають головне місце в системі надання фінансової, технічної і консультативної підтримки державам, які розвиваються і тим країнам, що знаходяться у важких умовах, фінансують запровадження інвестиційних проєктів, приймають участь у визначенні ключових напрямів фінансової, бюджетної та інвестиційної політики держав. Втім, військова агресія проти України змусила значно переформатувати алгоритми і вектори такого співробітництва, через появу нових загроз, а також можливостей на шляху досягнення сталості національної економіки.

Актуальність дослідження цієї проблематики визначена також потребою адаптації стратегій партнерства України з глобальними фінансово-кредитними установами до нових геополітичних та економічних умов. Іншими словами, потрібен пошук найбільш дієвих механізмів та інструментів отримання міжнародної фінансової підтримки з метою економічного відновлення, ліквідації наслідків війни, макроекономічної стабільності і захисту власних загальнонаціональних інтересів.

Питання оптимізації економічної співпраці з міжнародними фінансовими інституціями перебувають у площині досліджень українських та іноземних вчених. Так, В. Стрілець досліджує умови кредитних інструментів для України від міжнародних фінансових установ шляхом здійснення порівняльного аналізу їхньої доцільності враховуючи економічний та політичний стан в державі. І. Манцуров, Храпунова Я., Барвінок А., Омельченко В. представляють оцінювання поточного стану та довгострокових перспектив взаємодії України з МВФ. О. М. Савастєєва досліджує еволюцію фінансових відносин України з МВФ впродовж війни і наслідки, які виникають через реалізацію в Україні кредитних інструментів. К. Айхан обґрунтовує вплив фінансової глобалізації на розвиток світової економіки і повноваження глобальних фінансових організацій в даних процесах. Е. Прасад проводить аналіз, який стосується впливу фінансової глобалізації і кредитного інструментарію міжнародних фінансових установ на економіку держав, які

розвиваються. Водночас, велика кількість аспектів даної проблематики залишаються дослідженими не в повній мірі, тому в даній кваліфікаційній роботі необхідно проаналізувати трансформацію фінансово-кредитних відносин з глобальними фінансовими організаціями в умовах війни.

Науковці зробили суттєвий вклад у розв'язання проблем економічної взаємодії і оптимізації партнерства України з міжнародними фінансовими установами, визначили розвиток теоретичного та практичного підґрунтя функціонування світової сфери, міжнародної і регіональної взаємодії між державами, посилення економічних зв'язків та зростання площини їхнього співробітництва. Водночас, враховуючи умови, в яких перебуває економіка України сьогодні, безпекові, фінансові, а також інвестиційні загрози, а також зовнішні та внутрішні виклики, які вимушена долати наша економіка, існує потреба в розширенні наявних досліджень. У тому числі, потрібно з'ясувати, яким чином було переформатоване співробітництво України з глобальними фінансовими установами в цих умовах, визначити характер нових можливостей та наявність перешкод щодо взаємодії, а також напрями розвитку міжнародного партнерства, які створилися в складних умовах війни.

Мета і завдання дослідження. Метою представленої кваліфікаційної роботи магістра є дослідження теоретико – методологічних та практичних засад організації співробітництва України з міжнародними фінансовими організаціями в умовах війни з метою забезпеченні глобальної координації і стабілізації національної економіки, а також проведення на підставі зазначеного всебічного аналізу показників функціонування міжнародних фінансових організацій у контексті співпраці з Україною, з'ясування ключової проблематики взаємодії України та міжнародних фінансових інституцій, що має створити підстави для виокремлення сучасних трендів та перспективи глобального міжнародного партнерства.

З метою реалізації поставленої мети в кваліфікаційній роботі магістра необхідно роз'язати наступні завдання:

- дослідити сутність і значення міжнародних фінансових організацій в глобальній фінансовій архітектурі;
- узагальнити теоретичні підходи до класифікації міжнародних фінансових організацій;
- дослідити значення міжнародних фінансових організацій у забезпеченні глобальної координації і стабілізації національних економік;
- здійснити аналіз індикаторів діяльності Міжнародного валютного фонду за 2022-2025 роки;
- провести аналіз ключових напрямів співробітництва України з міжнародними фінансовими організаціями;
- здійснити аналіз вітчизняних індикаторів макрофінансової стабільності за 2018-2023 рр. в контексті співпраці з глобальними фінансовими установами;
- з'ясувати ключові проблеми взаємодії України та міжнародних фінансових інституцій;
- визначити сучасні тренди і перспективи глобального міжнародного партнерства.

Об'єкт і предмет дослідження. Об'єктом дослідження виступають теоретико – методологічного та практичного аспекти організації співробітництва України з міжнародними фінансовими організаціями в умовах війни з метою забезпеченні глобальної координації і стабілізації національної економіки.

Предметом дослідження виступають фінансово-економічні відносини, які виникають в процесі організації співробітництва України з міжнародними фінансовими організаціями в умовах війни як інструменту досягнення збалансованості економіки та підтримки загальнонаціонального розвитку.

Методологія дослідження. Методологічною основою кваліфікаційної роботи стали загальнонаукові та спеціальні методи наукового дослідження,

перш за все, враховуючи багатогранність предмета дослідження, діалектичний метод пізнання, а також системний підхід, що дало змогу розкрити й проаналізувати складні компоненти співробітництва України з міжнародними фінансовими організаціями в умовах війни як інструменту досягнення збалансованості економіки та підтримки загальнонаціонального розвитку, орієнтуючись на системну цілісність.

При виконання даної кваліфікаційної роботи магістра використовувались логічні та емпіричні методи пізнання фінансово-економічних механізмів, методи порівняльного, факторного, проблемно-ситуаційного, статистичного, техніко-економічного аналізу, прогнозування економічних процесів, математичні та статистичні методи аналізу, які дали змогу проаналізувати стан співробітництва України з міжнародними фінансовими організаціями в умовах війни як інструменту досягнення збалансованості економіки та підтримки загальнонаціонального розвитку, а також метод групувань та графічний метод, що дозволили зробити поглиблений аналіз предмету дослідження та представити графічно отримані результати.

Інформаційна база дослідження.

Інформаційною базою дослідження виступають наукові публікації та монографічні видання вітчизняних і закордонних вчених, нормативно-законодавчі акти України та інших країн, матеріали наукових конференцій і досліджень, звіти та аналітичні матеріали відповідних державних органів, агентств, дані звітності фінансових органів місцевого самоврядування, офіційних статистичних збірників, зокрема дані Державної служби статистики України, Міністерства фінансів України, Державної казначейської служби України, Рахункової палати України, Державної аудиторської служби України.

Апробація результатів кваліфікаційної роботи магістра.

Савастєєва О.М., Хоу Мінчжи. Викуп боргу з дисконтом на вторинному ринку як інструмент структуризації боргу. Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції *«Теорія, методологія і практика організації фінансових відносин в умовах глобальної турбулентності: актуальна проблематика і шляхи її вирішення»*, м. Одеса; ОНУ ім. Мечникова.

Елементи наукової новизни одержаних результатів.

На основоположних засадах організації співробітництва України з міжнародними фінансовими організаціями в умовах війни з метою забезпеченні глобальної координації і стабілізації національної економіки зосереджено фокус уваги великої кількості провідних вітчизняних і зарубіжних науковців. Водночас, у зв'язку зі зростанням рівня загроз національній економіці через військове вторгнення на територію України і погіршення стану соціально-економічного розвитку адміністративно-територіальних одиниць, необхідності залучення суттєвих обсягів допомоги від міжнародних партнерів та фінансових інституцій, дані аспекти вимагають ретельного дослідження на підставі з'ясування ключової проблематики взаємодії України та міжнародних фінансових інституцій, а також визначення сучасних трендів і перспектив глобального міжнародного партнерства.

В даній кваліфікаційній роботі магістра набув подальшого розвитку теоретико – методологічний та практичний фундамент співпраці з міжнародними фінансовими організаціями в умовах війни; удосконалено методичні підходи щодо аналізу показників функціонування міжнародних фінансових організацій у контексті співпраці з Україною, систематизовано сучасну проблематику організації глобального партнерства, а також визначені перспективні напрями взаємодії з метою забезпечення глобальної координації і стабілізації національної економіки.

Практична значимість кваліфікаційної роботи магістра полягає у висновках і пропозиціях автора, які допоможуть модернізувати і удосконалити засади співробітництва України з міжнародними фінансовими організаціями в

умовах війни як інструмент досягнення збалансованості економіки та підтримки загальнонаціонального розвитку.

Особистий внесок здобувача. Представлена кваліфікаційна робота на здобуття ступеня вищої освіти «магістр» є самостійно виконаним дослідженням. Усі розробки та пропозиції, що містяться в роботі, належать особисто автору.

Структура роботи. Кваліфікаційна робота на здобуття ступеня вищої освіти «магістр» складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел. У вступі обґрунтовано актуальність обраної теми дослідження, визначено мету, завдання, предмет, об'єкт та методи дослідження. Основна частина присвячена дослідженню визначеної проблеми, аналізу стану об'єкту дослідження. У висновках сформульовано основні результати кваліфікаційної роботи магістра, висунуто пропозиції щодо вирішення визначеної проблематики.

Кваліфікаційна робота магістра викладена на 95 сторінках, містить 5 таблиць, 10 рисунків, 76 найменування використаних джерел, 6 додатків.

РОЗДІЛ 1

МІЖНАРОДНІ ФІНАНСОВІ ІНСТИТУЦІЇ ЯК КОМПОНЕНТ ГЛОБАЛЬНОЇ ФІНАНСОВОЇ АРХІТЕКТУРИ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

1.1 Сутність і значення міжнародних фінансових організацій в глобальній фінансовій архітектурі

Глобалізація (від лат. «globus» – земна куля і англ. global – загальносвітовий або планетарний) в широкому розумінні є процесом планетарної соціальної, культурної, економічної і політичної інтеграції та взаємодії. В сучасних умовах дане ствердження втілюється у зникненні кордонів між окремими галузями людської діяльності. В якості однієї з головних складових глобалізації, яка відіграє все вагомішу роль у світовій економічній системі, виступає фінансова сфера. В процесі дослідження генезису глобалізації і ретроспективного аналізу виникнення фінансової глобалізації потрібно зауважити, що на даний час немає єдності у поглядах щодо з'ясування історичної періодизації розвитку даного явища.

Як зазначає К.М. Гладчук, у загальному вигляді концепції появи фінансової глобалізації як явища зведені до наступних векторів [35]:

1. Концепція широкого трактування сутності фінансової глобалізації або ж глобалізація із торговельно-фінансовими характеристиками. Згідно із даною концепцією, фінансова глобалізація розпочалася та розвивалася із появою первісних міжнародних економічних відносин, отже, її первісне джерело виходять із торгових відносин в рамках Шумерської та Індійської цивілізацій в третьому тисячолітті до нашої ери.

2. Концепція, яка спирається на вузьке розуміння сутності фінансової глобалізації або глобалізація із валютно-фінансовими характеристиками. Появу і зміцнення фінансової глобалізації дана концепція прив'язує до

виникнення першої міжнародної валютної системи на основі золотомонетного стандарту, яка була офіційно закріплена у 1867 році на Паризькій конференції.

Сама дефініція «глобалізація» з'явилася у політичному та науковому користуванні у 1970-х роках XX століття впродовж розгортання ресурсної кризи, до якої був залучений весь індустріальний світ. Т. Левітт у виданні «Гарвард Бізнес Рев'ю» під глобалізацією розуміє загальносвітову конвергенцію ринків через створення новітньої форми суб'єктів бізнесу, що іменовані «глобальними компаніями» [12].

В процесі дослідження теоретичних напрацювань щодо з'ясування сутності дефініції «фінансова глобалізація» (табл. 1.1), поділяємо думку Н. Стукало та І. Хомініч, які визначають фінансову глобалізацію як безперешкодний і ефективний рух капіталів між державами і регіонами, існування глобального ринкового середовища, створення механізму наднаціонального врегулювання фінансових відносин, запровадження глобальних фінансових стратегій транснаціональних суб'єктів бізнесу.

Таблиця 1.1

Наукові погляди на трактування сутності дефініції «фінансова глобалізація»

№	Автор	Сутність трактування
1	Міжнародний валютний фонд [51]	Ступінь взаємозв'язку держав шляхом взаємного транснаціонального володіння фінансовими активами
2	О. А. Харун [74]	Зростаюча фінансова єдність і взаємозалежність фінансово-економічних систем світових держав
3	О.О. Чуб [76]	Фінансова глобалізація – це процес інтегрування в єдину цілісну систему загальної сукупності фінансових відносин на міжнародному рівні
4	К. Гладчук [35]	Фінансова глобалізація - це безперешкодний і ефективний рух капіталів між державами, забезпечення глобального ринку, створення системи наднаціонального врегулювання міжнародних фінансових відносин, формування глобальних фінансових стратегій глобальних компаній
5	В.В. Довгальок [36]	Фінансова глобалізація - підвид глобалізації, процес, націлений на формування єдиного глобального фінансового середовища

6	В.М. Мельник, Н.В. Бичкова [50]	Глобалізація фінансових ринків – це процес зникнення національних кордонів в контексті ринків, уніфікація фінансових інструментів, ринкових суб'єктів, регулюючих інституцій, інструментарію торгівлі цінними паперами, стандартизації фінансових процедур тощо
---	---------------------------------	---

Джерело: систематизовано автором

В умовах поширення фінансової глобалізації спостерігається поступова ліквідація національних ринків, уніфікація процедур і фінансових механізмів, переформатування фінансової і валютної системи на національному, регіональному та міжнародному рівнях. Вважаємо слушною думку Л. Примосткої, яка зазначила, що сферами втілення фінансової глобалізації виступають мікро-, макро- та мегарівень [58].

Розвиток інтеграційних процесів на початковому мікрорівні може відбуватися як всередину, так і назовні держави. Прояв усередині втілюється у зростанні присутності та застосування фінансового інвестиційного капіталу в межах національного ринку. Зовнішня фінансова глобалізація відображається у вигляді експансії і перенесення вітчизняних фінансових активів у глобальне середовище. На макрорівні інтеграційні процеси відбуваються у формі збільшення рівня взаємозалежності світових держав, інтеграції їхніх інтересів і співробітництві на умовах рівного партнерства. Здійснюється регіоналізація держав або ж поетапне створення новітньої єдиної структури вітчизняних ринків для тих держав, які характеризуються схожими макроекономічними показниками зростання. Як наслідок, між державами в певній мірі зникають «фінансові» кордони (реалізуються єдина фіскальна, митна політика, запроваджується єдина грошова одиниця тощо). Характерним прикладом регіоналізації можна зазначити формування Європейського Союзу (ЄС) і єврозони. На міжнародному рівні фінансова інтеграція приймає вид глобалізації, тобто формування єдиного глобальної економічної сфери, в рамках якої виникає цілісний глобальний відтворювальний процес.

Отже, фінансову глобалізацію можна розуміти як планетарний процес поєднання в цілісну систему усього комплексу національних фінансових ринків із поступовою трансформацією на міжнародний фінансовий простір.

Водночас, даний процес відзеркалюється у розширенні діяльності глобальних суб'єктів бізнесу, міжнародних фінансово-кредитних інституцій, прямому іноземному інвестуванні, зростанні можливостей доступу економічних агентів до фінансово-кредитних ресурсів, переформатуванні національних фінансової та валютної систем, а також у стрімкому поширенні інновацій. Підґрунтям фінансової глобалізації виступають технології організації фінансових відносин між державами, які здійснюються у вигляді розвитку інформаційно-комунікаційних систем, баз даних, міжнародних комп'ютерних мереж, які дозволяють проводити фінансові транзакції (SWIFT), торгівлю фінансовими інструментами (CEDEL, EUROCLEAR, NASDAQ), а також володіти оперативною інформацією щодо трендів фінансових ринків. Ключовим компонентом є створення ринку цифрових фінансових послуг. Фінансова глобалізація загалом визначає створення цілісного фінансового простору або ж світової фінансової системи. Варіант визначення структури фінансової глобалізації представлений на рис. 1.1.

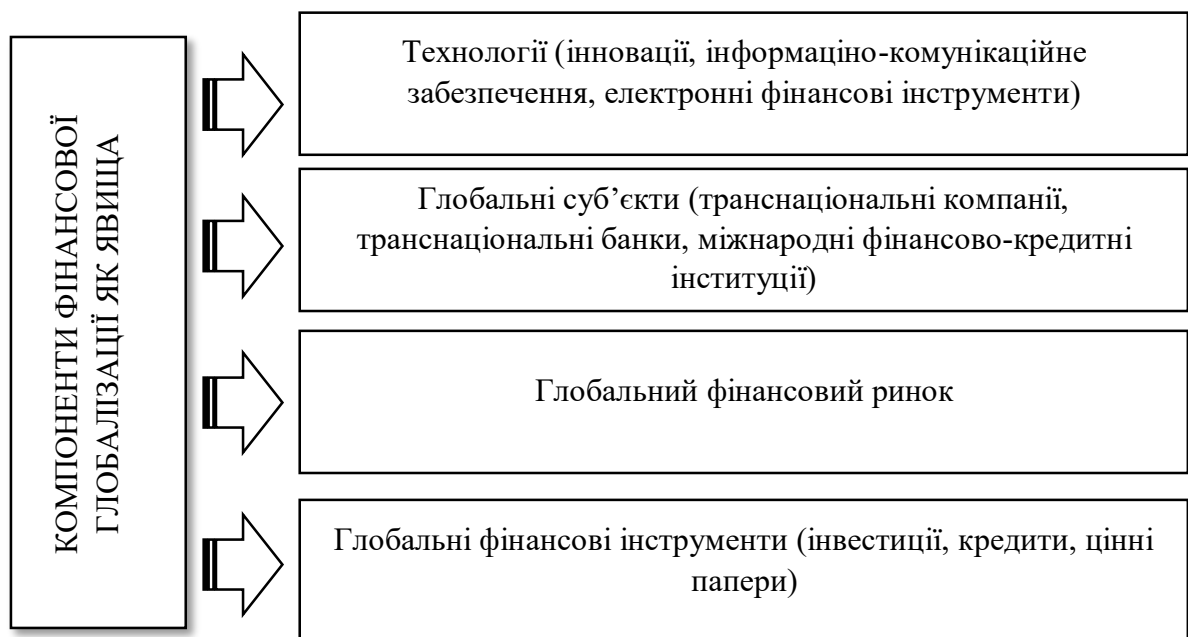

Рис. 1.1 Компоненти фінансової глобалізації як явища

Джерело: побудовано автором

Об'єктивні ефекти і характерні риси фінансової глобалізації формують основу побудови світової фінансової системи. Ключовим компонентом та підґрунтям отримання позитивних результатів від залучення країни в процес фінансової глобалізації, її інтеграції у глобальні сфери виступає потреба здійснення трансформації вітчизняної валютної системи задля нівелювання загроз від участі країни в глобалізаційних процесах та зміцнення можливого потенціалу з метою одержання преференцій. В даному контексті основними суб'єктами фінансової глобалізації виступають міжнародні фінансово-кредитні установи.

На думку А.А. Олійника, міжнародні фінансові організації (інша назва - міжнародні регіональні фінансово-валютні та фінансові установи або інституції) сформовані внаслідок розвитку міждержавних відносин, основною метою яких є забезпечення надійного функціонування світової фінансової системи за умов використання інструментів регулювання, стабілізації, контролю через вплив за допомогою цього інструментарію на об'єкти глобального фінансового середовища [54].

Втім, глобальна фінансова архітектура в сучасному вигляді почала створюватися тільки з середини ХХ століття, після Другої світової війни, коли були створені Міжнародний валютний фонд та Міжнародний банк реконструкції і розвитку.

Міжнародні фінансово-кредитні організації, які загалом визначають міжнародну фінансову архітектуру, є багаточисленними та різноплановими. Так, міжнародні фінансово-кредитні установи відрізняються відповідно до критеріїв членства, компетентностями, суб'єктивним складом і колом повноважень. Суб'єктивний склад міжнародних фінансово-кредитних організацій представлений на рис. 1.2.

Рис. 1.2 Суб'єктний склад міжнародних фінансово-кредитних організацій в сучасному глобальному середовищі

Джерело: сформовано автором

Дослідження участі міжнародних фінансово-кредитних установ в процесах глобальної фінансової інтеграції світових країн, та їх залучення до світової фінансової системи уможливорює їх розподіл на ті, до повноважень яких включена діяльність в галузі регулювання, підтримки та переформатування компонентів вітчизняної фінансової системи (наприклад, врегулювання платіжних балансів, валютне співробітництво шляхом затвердження правил управління валютними курсами, контроль за їх виконанням, розвиток багатосторонньої платіжної системи та ліквідація валютних обмежень, регулювання банківської діяльності, управління золотовалютними резервами національних регуляторів, грошово-кредитна і валютна співпраця тощо), а також тих установ, які відповідають за

забезпечення країни потрібним обсягом капіталу з метою інтеграції у систему світогосподарських зв'язків.

За участі таких глобальних організацій, як МБРР, Міжнародна асоціація розвитку, регіональні банки розвитку, БАГІ, МЦУІС відбувається створення вільного ринку, заохочуються інвестиційні процеси, формуються сприятливі умови для отримання і гарантування іноземних інвестицій. Доцільність існування міжнародних фінансових інституцій виходить із потреби у отриманні країнами, які інтегровані до глобального фінансового простору, позитивних ефектів фінансової глобалізації і ліквідації ймовірності можливих загроз. Значення цих глобальних суб'єктів залежить від забезпечення країн-учасниць дієвими стимулами економічного зростання, високого рівня диверсифікації і прискорення інноваційного розвитку, запровадження фінансових технологій і інструментів. Ключовим моментом є удосконалення стандартів держав і глобальних суб'єктів бізнесу щодо фінансового менеджменту, організація раціонального розподілу капіталу в міжнародному масштабі, а також простота доступу національних суб'єктів підприємницької діяльності до міжнародних фінансових ринків.

Функціонування міжнародних фінансово-кредитних установ здебільшого фокусується на державах, які розвиваються, за винятком певних розвинутих європейських держав. Загалом, це можна пояснити певними факторами. Насамперед, це менший обсяг одержання країнами, які розвиваються, преференцій від фінансової глобалізації у порівнянні із розвинутими державами. До того ж, країни-реципієнти фінансової підтримки, як правило, демонструють невеликий ступінь інвестиційної привабливості. Це може бути наслідком соціо-культурних, політичних, економічних, а також інших факторів, проте, співпраця держави з міжнародними фінансовими установами забезпечує високий рівень довіри потенційних інвесторів до таких держав. Водночас, вирішується проблематика фінансування дефіциту бюджету через розширення доступу країни до міжнародного ринку капіталу.

В свою чергу, розвиток співробітництва між державами також збільшує їхню вразливість в контексті стрімкого поширення шоків та кризових подій. Протягом 1975–1997 років Міжнародним валютним фондом було задокументовано більше 150 валютних та 54 кризи банківського сектору у більш ніж 50-ти світових державах [33].

Особливо відчутною стала Азійська фінансова криза в 1997 році, світова фінансова криза 2008 року, боргова криза держав ЄС, що продовжується. Так, негативні ефекти фінансової глобалізації втілюються у зростанні боргового тягаря, ризиках дефолту, невідповідності фінансових потоків та ВВП, поширенні корупції і «відмиванні» капіталів. Саме з метою превентивного реагування і ліквідації негативних ефектів міжнародні фінансові установи здійснюють створення умов для переформатування національних валютних систем задля мінімізації ризиків в процесі інтеграції до глобального фінансового середовища.

Ефективною реакцією міжнародних фінансово-кредитних інституцій на негативні ефекти фінансової глобалізації вважається запровадження концепції «Вашингтонського консенсусу», визначена Д. Вільямсоном у 1989 році у формі переліку правил економічної політики для держав, які перебували у стані кризи. Дану концепцію прийняли МВФ і група Світового банку в процесі фінансової допомоги державам до 2010 р. Фундамент концепції становили положення щодо зменшення граничних податкових ставок, фіскальна дисципліна, мінімальний бюджетний дефіцит бюджету, відкритість фінансових ринків для встановлення реальної ставки за кредитами на невисокому рівні, зменшення ставок імпортного мита, плаваючий обмінний курс національної грошової одиниці, зняття перешкод для прямих іноземних інвестицій, приватизація та економічне дерегулювання, а також захист прав власності.

3 квітня 2010 року Міжнародний валютно-фінансовий комітет Ради керуючих МВФ постановив про потребу в удосконаленні фінансового

регулювання, нагляду і забезпеченні стійкості фінансової системи; було також наголошено на необхідності попередження системних ризиків і шляхів їх розповсюдження, реалізація державної політики щодо покриття ризиків і поліпшення ситуації у певних країнах [43, с. 242].

В свою чергу, запровадження концепції банківського нагляду і регулювання банківського бізнесу відбувається через прийняття документів Базельського комітету з банківського нагляду в 1998 році (Базель I), у 2004 році (Базель II), а також у 2011 році (Базель III) [38]. В даних документах наголошено на досягненні стабільності банківської системи, формуванні рівних конкурентних умов для міжнародно-активних і вітчизняних банків. Зокрема, Базелем II було встановлено дотримання відношення банками сукупного капіталу до обсягу активів в розмірі 8%, запроваджені методики стрес-тестування та відкритості банківської звітності щодо ймовірних ризиків.

1.2 Теоретичні підходи до класифікації міжнародних фінансових організацій

З огляду на сучасні тенденції поширення сфери впливу і масштабів діяльності міжнародних фінансово-кредитних установ, потрібно вироблення єдиної та обґрунтованої класифікації, за допомогою якої можливо відобразити багатофункціональність, інституційну структурованість, а також особливості нормативно-правового статусу даних інституцій. Зокрема, у фахових виданнях зустрічається фрагментарність, яка полягає у тому, що міжнародні фінансові організації досліджуються окремо в якості кредиторів, суб'єктів регулювання або суб'єктів, що реалізують координаційну місію, без врахування характеру їхньої співпраці, рівня наднаціональності або ж політичного значення. Отже, з'являється необхідність в удосконаленні теоретичних підходів щодо цілісної і багатовимірної класифікації, в межах якої мають бути структуровані різні види глобальних фінансових установ,

систематизований їхній функціонал, обсяг впливу і правовий статус, а також з'ясовані характерні риси їхнього значення в сучасному глобальному фінансовому управлінні.

Глобальні фінансові організації представляють собою основний компонент сучасної архітектури глобальної фінансової системи, здійснюючи діяльність на наддержавному рівні і створюючи значний вплив на збереження стабільності та ефективний розвиток міжнародних фінансів. У поглядах вчених дефініція «глобальні фінансові організації» застосовується в якості збірного терміну, який означає різні види міжнародних фінансових утворень. Серед них виокремлюють міжнародні фінансові інституції, що представляють собою міждержавні установи, які виникли відповідно до укладених угод з метою кредитної, інвестиційної, а також технічної підтримки державам, а також установи міжнародної координації фінансової політики, які визначають наднаціональні стандарти і вектори фінансової стабілізації без прямого здійснення фінансово-кредитно-фінансових операцій [10].

Отже, до глобальних фінансових організацій віднесені установи Бреттон-Вудської валютної системи, це перш за все Міжнародний валютний фонд (International Monetary Fund), Світовий банк (World Bank), а також інші впливові суб'єкти, зокрема, Банк міжнародних розрахунків (Bank for International Settlements), регіональні банки розвитку і міждержавні форуми, зокрема «Велика двадцятка» (G 20), які займають ключові місця у глобальному фінансовому координуванні [17].

Головні вектори функціонування глобальних фінансових організацій наступні:

1. Регулювання та нагляд. Глобальні фінансові організації займають основне місце в процесі створення регуляторних меж фінансової діяльності у світовому масштабі. Зокрема, Банк міжнародних розрахунків працює в якості ланки з метою співробітництва центральних банків та фінансових регуляторів, шляхом здійснення обміну даними, узгодження політики і забезпечення

грошово-кредитної стабільності. Важливою функцією банку є формування і оприлюднення зведеної банківської статистики, за допомогою якої можна проводити аналіз міжнародних банківських ризиків шляхом дослідження структури зовнішніх банківських вимог в розрізі юрисдикцій, валюта і форм експозицій [25].

До того ж, під егідою Банку міжнародних розрахунків функціонують такі важливі міждержавні суб'єкти, як Базельський комітет з банківського нагляду (Basel Committee on Banking Supervision), який здійснює створення міжнародних стандартів щодо банківського регулювання - «Базель I–III».

Значний вклад в забезпечення регуляторної діяльності вносить Рада з фінансової стабільності (Financial Stability Board), створена в 2009 році як правонаступник Форуму фінансової стабільності. Цей Форум забезпечує фінансову стабільність у глобальному масштабі через координацію реалізації регуляторної, наглядової та стабілізаційної політики у фінансовій сфері [31]. Попри те, що постанови Форуму мають рекомендаційний характер, вони де-факто імплементуються у національне регулювання через мандат, наданий G20, а також участі представників провідних країн в його роботі.

Важливим суб'єктом виступає також Група розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (Financial Action Task Force). Ця група формує глобальні стандарти в галузі фінансового моніторингу і запобігання застосуванню фінансової системи задля відмивання грошей та фінансування протизаконної діяльності [5].

2. Кредитування і фінансова підтримка. Ключовим механізмом функціонування глобальних фінансових організацій виступає забезпечення фінансової допомоги країнам. Так, Міжнародний валютний фонд здійснює коротко- та середньострокове кредитування держав, які мають проблеми в контексті платіжних балансів. Надані кошти визначають фінансові можливості для проведення реформ, націлених на стабілізацію макроекономічної сфери. Капітал МВФ створюється шляхом вступних внесків

країн-учасниць, для кожної з яких визначається розрахункова квота, а фінансова підтримка здійснюється в рамках узгоджених програм співробітництва, які визначають обов'язкові умови щодо реалізації макроекономічних і структурних реформ згідно із встановленими політичними рамками [8].

Група Світового банку представляє собою сукупність міжнародних фінансових організацій, до якої належать Міжнародний банк реконструкції та розвитку (МБРР, International Bank for Reconstruction and Development), Міжнародна асоціація розвитку (МАР, International Development Association), Міжнародна фінансова корпорація (МФК, International Finance Corporation), а також інші установи [24].

Зокрема, група Світового банку здійснює діяльність у напрямку довготермінового фінансування розвитку, направляючи ресурси на створення соціальних, інфраструктурних, екологічних, а також інституційних проєктів в державах із низьким та середнім рівнем доходів. Кредитування, надання грантів та технічної допомоги відбувається одночасно з консультаційною допомогою, здійсненням аналізу та моніторингом запровадження структурних змін.

В сфері глобального кредитування значне місце займають регіональні банки розвитку, такі, як Азійський банк розвитку (Asian Development Bank), Африканський банк розвитку (African Development Bank), а також Європейський банк реконструкції та розвитку (European Bank for Reconstruction and Development). Незважаючи на те, що їх діяльність обмежена територіально, вони активно здійснюють спільну діяльність із Групою Світового банку через координування програм фінансування [10].

3. Інвестування і управління активами. Окремі глобальні фінансові інституції проводять інвестиційну діяльність або ж акумулювання капіталу. Так, Міжнародна фінансова корпорація здійснює діяльність щодо розвитку сфери приватного бізнесу в державах з економікою, що розвивається. МФК

проводить кредитування, а також інвестування в акціонерний капітал компаній, забезпечуючи розвиток підприємницької діяльності, запровадження інфраструктурних проєктів і стимулюючи ділову активність [9]. Певні глобальні фінансові організації також реалізують управління міжнародними резервними активами. Так, Міжнародний валютний фонд емітує спеціальні права запозичення (Special Drawing Rights – SDR), що представляють собою міжнародний резервний актив та розподіляються між державами-учасницями задля забезпечення зовнішньоекономічного балансу [23].

Водночас, в рамках глобальної фінансової архітектури діють великі інституційні інвестори, зокрема, пенсійні фонди, інвестиційні компанії, трастові фонди тощо, що є одними з ключових ринкових суб'єктів. Проте, зазначені суб'єкти офіційно не віднесені до наднаціональних глобальних фінансових інституцій, вони інтенсивно співпрацюють із міжнародними регуляторними органами (в тому числі шляхом участі в проєктах Банку міжнародних розрахунків або G20) [70]. З огляду на зазначене, в загальному розумінні їх часто відносять до переліку учасників міжнародного фінансового врядування в якості ключових генераторів інвестиційної активності і регуляторної співпраці.

4. Забезпечення стабільності і антикризове регулювання. Міжнародним фінансово-кредитним організаціям відведене ключове місце щодо попередження і нівелювання наслідків фінансових кризових явищ, досягненні стабільності валютних систем і фінансових ринків. Зокрема, МВФ проводить економічний моніторинг, як от періодичне консультування з кожною країною-учасницею, на підставі чого Фонд аналізує результати макроекономічної політики і здійснює завчасне попередження щодо ймовірних загроз. У багатовекторному форматі МВФ досліджує стан глобальної валютно-фінансової системи і формує доповідь щодо глобальної фінансової стабільності (Global Financial Stability Report), а також «Світовий економічний прогноз» (World Economic Outlook) [7].

У випадку розгортання кризових ситуацій, зокрема, раптового виведення капіталу або загрози дефолту, МВФ у взаємодії із Світовим банком, Банком міжнародних розрахунків, а також регіональними банками розвитку, створює проєкти стабілізації і визначає фінансову підтримку. Впродовж фінансової кризи в азіатському регіоні 1997-1998 років, а також міжнародної фінансової кризи у 2008 році антикризові проєкти були запроваджені завдяки скоординованим діям між МВФ і Світовим банком, в той час як Банк міжнародних розрахунків досягав валютної ліквідності для регуляторів та забезпечував регулювання міжнародної грошово-кредитної політики [46].

5. Політична співпраця і здійснення впливу. Шляхом інструментарію голосування в межах виконавчих органів Міжнародного валютного фонду та Світового банку розвинуті світові країни мають можливість реалізовувати значний вплив на процес прийняття рішень, що визначає прямий зв'язок функціонування міжнародних фінансових організацій із окремими геополітичними інтересами. Втім, процедура перерахування фінансової підтримки, в тому числі кредитних ліній, часто визначається не тільки макроекономічними тенденціями держави - репцієнта, а і формування певної політичної ситуації і рішення країн-учасниць, які мають домінуючий голос в Виконавчій раді фонду.

Отже, міжнародні фінансово-кредитні організації відрізняються за призначенням, величиною і форматом, тому в площині наукових думок існують різноманітні критерії їхньої класифікації: географічний масштаб функціонування, тип власності і організаційно-правова форма, функціональне призначення, рівень наднаціональності повноважень, частина фінансового ринку тощо (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Класифікація міжнародних фінансово-кредитних організацій

Критерій класифікації	Види міжнародних фінансово-кредитних організацій	Інституційний склад
-----------------------	--	---------------------

Географічний масштаб	Глобальні (універсальні) – відкриті для більшості світових країн	Міжнародний валютний фонд, Група Світового банку, Банк міжнародних розрахунків, Організація економічного співробітництва
	Регіональні – охоплюють певний регіон або групу країн	Європейський банк реконструкції та розвитку, Азійський банк розвитку, Арабський валютний фонд
Тип власності та організаційно-правовий статус	Міждержавні (наднаціональні) – створені урядами, публічні	Міжнародний валютний фонд, Група Світового банку, регіональні банки
	Приватні – утворені приватним капіталом	Глобальні комерційні банки, транснаціональні інвестиційні фонди, рейтингові агентства
	Змішані – компоненти і державної і приватної участі	Банк міжнародних розрахунків, інституційні інвестори зі змішаним капіталом
Функціональне призначення	Монетарно – регулятивні – забезпечують грошово-кредитне регулювання, стандарти та нагляд	Міжнародний валютний фонд (валютне регулювання); Базельський комітет, Рада з фінансової стабільності
	Кредитно-інвестиційні (розвиткові) – надають фінансові ресурси на цілі розвитку, проєктне фінансування	Міжнародний банк реконструкції та розвитку, Міжнародна асоціація розвитку, регіональні банки розвитку
	Фондові та резервні – управляють резервами	Європейський стабілізаційний механізм
	Консультативно-дослідницькі – здійснюють аналітику, надають рекомендації	Міжнародний валютний фонд, Організація економічного співробітництва
Ступінь наднаціональності повноважень	Координаційні (міжурядові форуми) – не мають юридично обов’язкових рішень, спряють узгодженості політики	G 20, Паризький клуб
	Частково наднаціональні – мають обмежені наднаціональні повноваження – рішення частково обов’язкові для учасників	Міжнародний валютний фонд (умови програм впливають на політику країн), Світова організація торгівлі
	Повністю наднаціональні – інституції, рішення яких є юридично обов’язковими та прямо діють у країнах-учасниках	Європейський центральний банк, Європейська комісія
Сегмент фінансового ринку	Банківські інституції	Світовий банк, Банк міжнародних розрахунків, центральні банки
	Інвестиційні фонди	Глобальні пенсійні фонди, суверенні фонди

	Страхові компанії	Міжнародна асоціація страхових наглядів
	Валютні-розрахункові організації	Регіональні валютні союзи, глобальні платіжні системи

Джерело: узагальнено автором на основі [73].

Загальновідомим також є територіальний підхід до класифікації: виділяють міжнародні (глобальні) фінансово-кредитні установи, доступні для участі практично усіх країн - МВФ, група Світового банку, Банк міжнародних розрахунків тощо, а також регіональні організації, що діють на території певних макрорегіонів - наприклад, регіональні банки розвитку: Європейський банк реконструкції та розвитку – для європейських держав, Азійський банк розвитку – для Азії, Африканський банк розвитку – для африканських держав).

На думку О. Рогач [63], територіальні підходи до угруповання міжнародних фінансово-кредитних установ відзеркалює як специфічні риси формування даних організацій, так і абсолютно цільовий характер їх функціонування.

Правовий статус та тип власності виступають іншим головним критерієм угруповання міжнародних фінансово-кредитних організацій. В теоретичних напрацюваннях робиться наголос на їх характерних особливостях як наддержавних інституцій, створених країнами на підставі укладених угод. Цей правовий статус визначає зумовлює їх виключну легітимність та функціональну самостійність у системі міжнародної фінансової стабілізації.

Водночас, сучасні спроби здійснити угруповання орієнтуються також на існування такого типу міжнародних інституцій, як «глобальні приватні фінансові інституції» [13], у складі яких потрібно виділити міжнародні рейтингові агентства, такі як Standard & Poor's, Moody's, Fitch тощо, а також великі банківські об'єднання, спроможні в значній мірі визначати характеристики міжнародної фінансової архітектури.

В свою чергу, О. Іваницька досліджує характер реалізації регуляторних повноважень як одну з ключових ознак класифікації глобальних фінансових організацій [41].

До того ж, функціональні підходи відзеркалюються в дослідженнях А. Олійника, яким була розроблена власна модель класифікації міжнародних фінансово-кредитних організацій за критерієм участі в процесах світової глобалізації [54].

Подібний підхід демонструють праці закордонних вчених В. Буйтера (Willem Buiter) і Х. Ланкеса (Hans Lankes) [2], в яких можна прослідити концептуальні розмежування між валютними організаціями (monetary institutions), які відповідають за стабільність глобальної валютно-фінансової системи, а також організаціями розвитку (development finance institutions), ключовим завданням яких є реалізація довгострокових програм в державах із середнім та низьким рівнем доходів.

Крім того, Н. Вудс, наголошує на неоднозначному трактуванні функціонування ключових глобальних фінансово-кредитних організацій, зокрема, Міжнародного валютного фонду та Світового банку, що одночасно реалізують функціонал фінансових донорів та авторитетних аналітичних осередків [30].

В. Коваленком запропоноване угруповання фінансових організацій спираючись на функціональне посередництво, виокремивши банки, небанківські кредитні посередники, а також небанківські фінансові посередники [42].

В площині наукових думок також можна зустріти також варіант угруповання фінансових інституцій виходячи із площини їхньої діяльності в певних сегментів фінансового ринку [75].

Отже, підходи вітчизняних та закордонних науковців до з'ясування значення міжнародних фінансових інституцій в процесі досягнення макроекономічної стабільності, регуляторного координування, а також

фінансової допомоги суттєво відрізняються, а класифікація представлена виходячі з дуже великої кількості різноманітних критеріїв.

1.3 Значення міжнародних фінансових організацій у забезпеченні глобальної координації і стабілізації національних економік

Наднаціональна економічний сфера визначається взаємопов'язаністю та взаємообумовленістю, в рамках якої сталий розвиток окремих національних економічних систем здатен у вирішальній мірі визначати стан глобальної фінансової системи. Втім, значна кількість держав має протидіяти проблемам досягнення економічної стабільності внаслідок сукупності внутрішніх і зовнішніх факторів, зокрема, тих, які викликані фінансовими кризами, недосконалістю політичної системи, волатильністю курсів національних грошових одиниць, а також торговими дисбалансами. Отже, значення глобальних фінансових організацій є ключовим чинником в процесі протистояння зазначеним загрозам і стабілізації національних економік.

В даному контексті значення глобальних фінансово-кредитних інституцій приймає вирішальний характер. Такі установи, як Міжнародний валютний фонд, група Світового банку, а також Європейський банк реконструкції та розвитку, інші організації, володіють потрібним потенціалом з метою фінансової підтримки, всебічного консультування та технічної експертизи, задля забезпечення спроможності країн розв'язувати актуальні завдання економічної стабілізації.

Дослідження взаємоузгодженості національної економічної політики і наднаціональної економічної динаміки є основоположним фактором. Він містить аналіз торговельних потоків, рух інвестиційного капіталу, а також зміну геополітичної ситуації, що визначають стабільність національної економіки, а також закладають фундамент співробітництва з глобальними фінансовими інституціями.

Погоджуємося із ствердженням науковців Р.С. Луців, О.М. Кузьменко та О.В. Яценко, які зазначають, що усвідомлення значення глобальних фінансових організацій в процесі міжнародної стабілізації вимагає міждисциплінарного підходу, в рамках якого потрібно використовувати економічну аналітику, з'ясування сучасних трендів політичної економії, а також інституційні наукові напрацювання [47].

В процесі розв'язання завдань наукового пошуку, відбувається наповнення теоретико-методологічного конструкту, а також формуються відповідні прикладні рекомендації, націлені на забезпечення загальносвітової економічної стабільності і збалансованого розвитку.

Здійснюючи огляд наукових досліджень та фахових публікацій, потрібно зазначити найбільш ґрунтовні підходи до з'ясування значення глобальних фінансових інституцій в процесі стабілізації національних економік на основі міжнародної координації.

Зокрема, Л. Берідзе фокусує увагу на значенні міжнародних фінансово-кредитних установ в процесі стимулювання економічного зростання [1]. Наукові підходи, використані вченим, ґрунтуються на оцінюванні актуальних поглядів щодо цієї тематики, зазначаючи конкретні приклади, а також аналіз економічного підґрунття розвитку.

В свою чергу, науковці І. Чугунов та В. Макогон [3] роблять наголос на застосуванні фіскальної стратегії як важелю для сталого економічного зростання і зазначають, що усвідомлення сутності різних фіскальних стратегій набуває ключового значення в контексті залучення міжнародних фінансових установ в процеси національної економічної стабілізації.

Вчені університету Оксфорду А. Дрехер та В. Ленг пропонують визначення політичної економії міжнародних установ, що виступає основним фактором для розуміння динаміки і напрямку їх функціонування [4].

Науковці А. Кентикелніс та С. Баб досліджують форми, функціонал і суперечності, які властиві діяльності глобальних фінансові інституцій, формуючи авторське бачення сутності їхніх операцій і сфер впливу [10].

Г. Матайбаєва та співавтори виокремлюють концептуальні підходи до процесу управління державним боргом з метою усвідомлення того, яким чином міжнародні фінансово-кредитні організації можуть взаємодіяти із національними державами в контексті ефективного управління державним боргом [14].

А. Мохамед представляє авторське бачення напрямів діяльності групи Світового банку та Міжнародного валютного фонду під кутом розвитку міжнародних фінансів, пропонуючи конкретне розуміння функціонування та місця даних основних глобальних фінансових установ у сфері досягнення національної економічної стабілізації [16].

В свою чергу, М. Радієва досліджує інституційне удосконалення глобальної економіки, що формує основу усвідомлення того, яким чином міжнародні фінансово-кредитні інституції сприяють економічним трансформаціям в контексті реструктуризації різних об'єктів державного управління [19].

Водночас, В. Разлетовська робить наголос на необхідності глобальної координації використання фінансових технологій з боку міжнародних установ, що визначає основу розуміння того, яким чином ці установи здатні сприяти технологічним трансформаціям фінансової сфери [21].

Зі свого боку, М. Разінкова із соавторами з'ясовують оптимальні вектори управління зовнішньою державною заборгованістю впродовж воєнного стану та визначають можливі ефекти і стратегії, придатні до використання у поточному стані економічного розвитку [20].

Необхідно також зазначити, що статистичні масиви інформації Світового банку містять консолідовану інформацію і звітність щодо національних економічних показників, в такий спосіб створюючи можливість

проведення емпіричного аналізу економічних індикаторів держави і рівня ефективності функціонування міжнародних фінансово-кредитних установ.

Так, в публікаціях Світового банку робиться наголос на допомозі країнам шляхом запровадження різних проєктів та ініціатив, націлених на загальноекономічну стабілізацію. Подібні проєкти, здебільшого, реалізуються у таких галузях, як інфраструктурний розвиток, реформування управління і залучення інвестицій. В цілому, дані джерела демонструють багатосторонні погляди щодо значення міжнародних фінансово-кредитних організацій в процесах національної економічної стабілізації через механізми глобальної координації.

Загалом, сучасні наукові дослідження ґрунтуються на різноманітних підходах до зміцнення ролі глобальних фінансових інституцій в процесах економічної стабілізації. Вони пропонують використовувати більший обсяг координаційної роботи між потенційними донорами, більш цільовий характер підтримки з метою розв'язання конкретної проблематики, а також надання переваги саме довгостроковим цілям розвитку, а не стабілізаційним заходам короткострокового характеру. Отже, потрібні подальші ґрунтовні наукові дослідження з метою розробки чітких інноваційних підходів та формулювання стратегій з метою результативного вирішення наявних проблем.

В умовах сучасного світу, міжнародні фінансові організації здебільшого надають фінансову допомогу з метою задоволення нагальних бюджетних потреб, реалізації програм структурної перебудови, запровадження інфраструктурних проєктів, а також соціальних ініціатив, сприяють зміцненню національних інституцій, підвищенню результативності державного управління, зростанню транспарентності і подоланні корупційних загроз у різних сферах.

Водночас, міжнародні фінансово-кредитні установи забезпечують поширення доступу до міжнародних ринків і збільшення національних інвестиційних можливостей, визначаючи у такий спосіб основу для стійкого

економічного зростання. На рис. 1.3 представлений авторський погляд на значення глобальних фінансових установ у забезпеченні міжнародної координації і стабілізації національних економік.

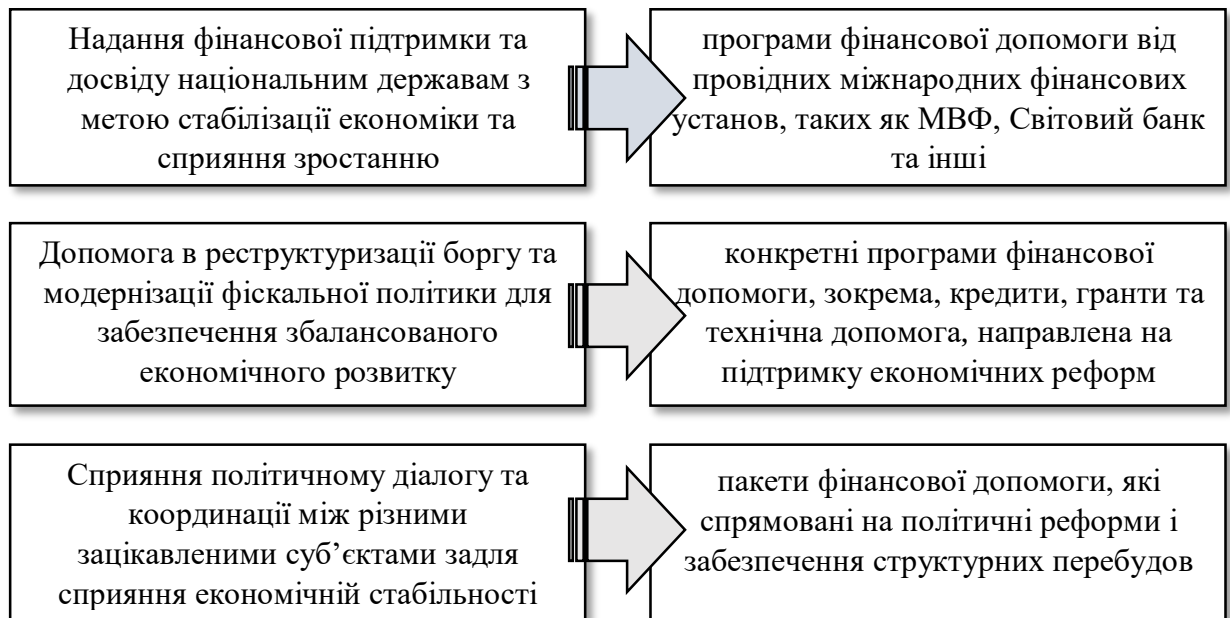

Рис. 1.3 Значення глобальних фінансових установ у забезпеченні міжнародної координації і стабілізації національних економік

Джерело: сформовано автором

Огляд наукових думок продемонстрував ключове значення, яке належить глобальним фінансово-кредитним організаціям, зокрема, Міжнародному валютному фонду і групі Світового банку, в процесах забезпечення міжнародної координації та стабілізації національних економік. Незважаючи на зміну економічної ситуації, а також динаміку світової заборгованості, співробітництво на постійній основі з даними організаціями забезпечує критично необхідну фінансову допомогу, яка дозволяє національним державам протистояти економічним загрозам і запроваджувати потрібні реформи. Проте, суттєве зростання обсягів фінансової допомоги неодмінно призводить до зростання загальнонаціонального боргового тягара і потребує розробки комплексних стратегій, у тому числі фіскального спрямування, з метою досягнення стабільності у довгостроковій перспективі.

Глобальні фінансово-кредитні інституції посідають основне місце у процесах міжнародної стабілізації національних економічних систем через проведення експертної роботи і надання фінансової допомоги. Взаємодія з даними організаціями створює можливості для зміцнення економічної стійкості країн-учасниць і забезпечує реалізацію довгострокових перспектив розвитку. Робота у напрямку взаємодії із даними організаціями, зокрема, Міжнародним валютним фондом, будує основу для запровадження структурних трансформацій, потрібних для подолання недоліків економічних систем. Так, розширення співпраці установами групи Світовим банком дає країнам можливість одержати доступ до ресурсної бази з метою втілення в життя різних інфраструктурних проєктів, потрібних в сучасних умовах.

В той же час, налагодження взаємодії із Європейським банком реконструкції та розвитку сприяє припливу інвестицій в стратегічні сфери, визначаючи тренд збалансованого розвитку. Співробітництво із Європейським інвестиційним банком розширює умови для фінансування програм і проєктів, націлених на удосконалення інфраструктури.

Крім того, партнерство із Азіатським банком розвитку здатне забезпечити диверсифікацію різних джерел фінансування і реалізувати стратегічні національні ініціативи. Створення зв'язків із зазначеними інституціями сприятиме також і зростанню довіри інвесторів на міжнародному фінансовому ринку.

Взаємодія з Міжнародною фінансовою корпорацією допомагає отримати інвестиційний капітал на розвиток приватного підприємництва через поживлення ділової активності. Стратегічна співпраця з міжнародними і регіональними банками розвитку має ефекти у вигляді різноманітної технічної підтримки задля удосконалення менеджменту і регулювання.

Переїняття досвіду таких організацій, як Організація економічного співробітництва, сприяє зростанню конкурентоспроможності на зовнішніх ринках та підвищує інвестиційну привабливість регіонів. Збільшення переліку

напрямів взаємодії з регіональними банками розвитку забезпечує подолання сучасних економічних загроз, в той час як реалізація спільних проєктів і програм з Європейським інвестиційним фондом полегшує доступ до венчурних фондів і дозволяє досягти зростання, що має в основі запровадження інновацій.

Розширення напрямів взаємодії із Міжнародним валютним фондом забезпечує дотримання фіскальної дисципліни разом із макроекономічною стабільністю шляхом консультування і фінансової підтримки. Співробітництво зі Світовою організацією торгівлі допомагає рухатися у напрямку торговельної лібералізації та інтеграції національної економіки у глобальну. Загалом, тісні контакти з глобальними фінансовими організаціями формують здатність країн-учасниць долати наслідки зовнішніх шоків і потрясінь. Партнерство з Європейським банком реконструкції та розвитку забезпечує завершення переходу до ринково-орієнтованої економіки через інвестування в суб'єкти приватного бізнесу. Всебічне співробітництво з Європейським інвестиційним банком забезпечує пришвидшене запровадження екологічно-орієнтованих програм, досягаючи таким чином збалансованого розвитку.

Отже, поглиблення партнерства із міжнародними фінансово-кредитними організаціями сприяє зміцненню позиції країн в глобальному середовищі.

Висновки до розділу 1

На основі результатів дослідження, викладених у I розділі кваліфікаційної роботи потрібно зазначити наступне. Фінансова глобалізація представляє собою об'єктивний процес інтеграції міжнародних фінансово-валютних відносин в рамках формування цілісного фінансового середовища. Отже, в умовах сучасного світу зменшується здатність національних

регулятивних суб'єктів не тільки відносно контролю усіх фінансових сфер на міжнародному рівні, але і національної фінансової системи. Ключову роль відіграють глобальні суб'єкти, в переліку яких виокремлюють міжнародні фінансово-кредитні установи. Розширюючи позитивні результати фінансової глобалізації і намагаючись нівелювати негативні прояви, глобальні фінансові інституції сприяють здійсненню трансформації національних валютних систем, надають допомогу в процесах розвитку ринкових механізмів, а також сприяють ефективному перерозподілу капіталу в планетарному масштабі.

Огляд сучасних теоретичних напрацювань дозволив поглибити усвідомлення сутності міжнародних фінансових установ як структурних компонентів системи глобального фінансового регулювання. Аналіз різних наукових підходів створив можливість не тільки представити класифікацію різників видів глобальних установ, а і з'ясувати логіку їхньої взаємодії спираючись на функціональні, правові і територіальні особливості. Також на основі класифікації можна оцінити сімбіоз кредитного, регуляторного і координаційного функціоналу в глобальній фінансовій архітектурі.

Виявлено, що система міжнародної фінансової координації представлена функціонуванням як формальних міждержавних інституцій, так і наявністю координаційних заходів поза межами офіційно-правового статусу, в яких приймають участь суб'єкти, які впливають на регулювання фінансових процесів та ухвалення політичних рішень. Даний факт обумовлює потребу у комплексних підходах для з'ясування значення глобальних інституцій на основі врахування рівня впливу, інституційної правомочності і спроможності адаптуватися до глобальних трансформацій. Представлені результати створюють основу для дослідження динаміки розподілу сфер впливу на міжнародну фінансову систему, в тому числі з огляду на зміцнення ролі держав з трансформаційною економікою, і актуалізацію центрів ухвалення рішень в напрямку більш інклюзивної всебічної координації.

За допомогою отриманих результатів є можливість визначити сутність складного інструментарію, при використанні якого міжнародні фінансові організації забезпечують наднаціональну фінансову стабілізацію, що включає удосконалення монетарної політики, політики фіскального адміністрування, а також структурну перебудову та ініціативи щодо забезпечення ресурсного потенціалу. Результати дослідження доводять ключове значення глобальних фінансово-кредитних інституцій в якості основних суб'єктів процесу міжнародної координації і регулювання в умовах викликів та загроз сучасного світу.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ ФУНКЦІОНУВАННЯ МІЖНАРОДНИХ ФІНАНСОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У КОНТЕКСТІ СПІВПРАЦІ З УКРАЇНОЮ

2.1 Аналіз індикаторів діяльності Міжнародного валютного фонду за 2022-2025 роки

Міжнародний валютний фонд представляє собою інституцію, яка включає 190 держав і намагається забезпечувати поширення міжнародної співпраці у валютно-фінансовій сфері, підтримувати фінансову стабільність, сприяти збільшенню обсягів міжнародної торгівлі, зростанню зайнятості, збалансованого економічного зростання та подолання бідності в планетарному масштабі. Ключова місія фонду полягає у підтримці надійного функціонування глобальної валютної системи – системи валютних курсів і міжнародних розрахунків, що забезпечує основу для держав та їх громадян укладати взаємні угоди [55].

У загальному вигляді функціонал Міжнародного валютного фонду представлений наступними напрямками:

- економічний нагляд – вироблення для країн-учасниць рекомендацій щодо реалізації певних заходів в рамках політики забезпечення макроекономічної стабільності, стимулювання економічного зростання і ліквідації бідності;
- кредитний напрям – забезпечення країн-учасниць потрібним обсягом фінансування з метою підтримки щодо врівноваження платіжного балансу, зокрема, через наявність браку іноземної валюти, який з'являється внаслідок перевищення зовнішніх платежів над валютними надходженнями;
- розвиток потенціалу означає технічну підтримку і кваліфікацію кадрів в країнах-учасниках з метою допомоги у розвитку економічних інституцій для вироблення та і реалізації зваженої економічної політики.

Міжнародний валютний фонд здійснює моніторинг стану глобальної фінансової системи, а також ефективності економічної політики усіх 190 країн-учасниць. В межах наглядових процедур, які відбуваються як на міжнародному рівні, так і в певних державах, Міжнародний валютний фонд робить наголос на ймовірних загрозах стабільності і формує рекомендації щодо корегування векторів економічної політики.

За даними офіційних інтернет-ресурсів Міжнародного валютного фонду [62] загальний сукупний дохід МВФ у 2024 фінансовому році склав 3,0 млрд СПЗ (еквівалент 4,0 млрд. доларів США), здебільшого за рахунок доходів, отриманих від великих обсягів кредитування, доходів від інвестиційної діяльності, а також прибутку та збитків, які стали наслідком переоцінки активів та зобов'язань за планами додаткових пільг для фахівців МВФ згідно із Міжнародними стандартами фінансової звітності. Втім, фінансовий бюджет на 2024 рік відіграв найважливішу роль в процесі забезпечення потрібних заходів в умовах численних шоків та міжнародної економічної невизначеності, яка має тенденцію до продовження, дозволивши МВФ зміцнити пряму допомогу державам через формування спеціалізованих рекомендацій щодо різних напрямів економічної політики, зростання обсягів фінансових транзакцій, у тому числі тривалу підтримку країн щодо розвитку потенціалу.

У звітності МВФ за 2024 фінансовий рік також був зроблений наголос на значному прогресі щодо реалізації збільшення бюджету, окрім того, результати за другий рік в цілому відповідають очікуванням в межах затверджених Виконавчою радою п'яти стратегій МВФ щодо зміни клімату, цифрових грошових одиниць, нестабільних і постаждалих від військових конфліктів держав, макрофінансової нестабільності і забезпечення гендерної рівності. Бюджет також дозволив здійснити більш масштабну модернізацію організації, у тому числі щодо проєктів, пов'язаних з управлінням персоналом, інформацією і знаннями, реалізувати рекомендації в рамках дослідження

інституційних захисних механізмів і модернізувати функціонал нагляду та ризик-менеджменту.

В квітні 2024 року Виконавча рада МВФ ухвалила валовий адміністративний бюджет на 2025 фінансовий рік обсягом 1925 млн. доларів США, а також планові бюджети на 2026 і 2027 фінансові роки, відмітивши складність глобального середовища, яка характеризується повільним та нерівномірним економічним розвитком, надмірним зростанням відсоткових ставок, незважаючи на помірні інфляційні процеси, з остаточним траншем збільшення в обсязі 30 млн. доларів США.

Бюджет на 2025 фінансовий рік також передбачає 9 млн. доларів США, призначених для одноразового збільшення бюджету Виконавчої ради, націлений на відновлення кількості персоналу до рівня, який існував до кадрового скорочення в 2008 році (табл. 2.1.).

Таблиця 2.1

Затверджені бюджети Міжнародного валютного фонду на 2023 – 2025 рр.

(млн.долл. США)

Показники бюджету	2023		2024		2025	
	Результат	Загальний бюджет	Результат	Загальний бюджет	Результат	Загальний бюджет
Валовий обсяг фінансування МВФ	1327	1432	1455	1551	1450	1642
Чистий адміністративний бюджет	1294	1295	1411	1411	1410	1501
В т.ч. збільшення на фінансовий рік	-	23	29	29	-	30
В т.ч. збільшення бюджету АІД	-	-	-	-	-	9
В т.ч. щорічні наради	-	-	7	7	7	-
Загальні надходження	33	36	44	44	40	48
Перехідний залишок та інше	-	102	-	96	-	94
Валовий обсяг зовнішнього фінансування	195	236	250	257	216	283
Надходження, пов'язані з розвитком потенціалу	195	230	250	250	219	276
Перехідний залишок	-	6	-	7	-	8
Валовий адміністративний бюджет	1522	1668	1706	1808	1666	1925
Капітал	96	78	108	108	110	122
Об'єкти	38	19	-	47	49	54
Видатки, пов'язані з інформаційними технологіями – прямі	45	44	-	41	42	45

Видатки, пов'язані з інформаційними технологіями – еквівалент хмарного капіталу	13	15	-	20	19	23
Перехідний залишок	-	93	-	87	-	79

Джерело: сформовано автором на основі [61]; [62].

Міжнародний валютний фонд використовує інструменти кредитування для країн-учасниць, які стикаються із наявними або потенційно можливими проблемами платіжного балансу, для того, щоб підтримати їхню спроможність поповнити міжнародні резерви, стабілізувати валютний курс, а також сформувані умови для забезпечення стійкого економічного зростання, водночас ліквідувавши ключові проблеми.

Характерною особливістю кредитування від МВФ є те, що на відміну від банків розвитку, кредити не надаються під визначені проєкти.

В свою чергу, фінансування від Міжнародного валютного фонду характеризується наступним:

- може бути отримано у випадку стихійних лих або пандемій;
- попереднє фінансування державам зі зваженою економічною політикою, які можуть стикатися із чинниками вразливості, задля запобігання можливим майбутнім кризам і їх нівелювання, а також здійснюють модернізацію діючих механізмів запобігання кризовим явищам.

Водночас, існують наступні типи кредитних інструментів, які застосовує Міжнародний валютний фонд [55]:

- кредитування на основі загальноринкових відсоткових ставок;
- кредитування держав із низьким рівнем доходів на пільгових умовах.

Обсяги кредитних інструментів, реалізованих Міжнародним валютним фондом впродовж 2022 – 2024 років, представлені на на рис. 2.1.

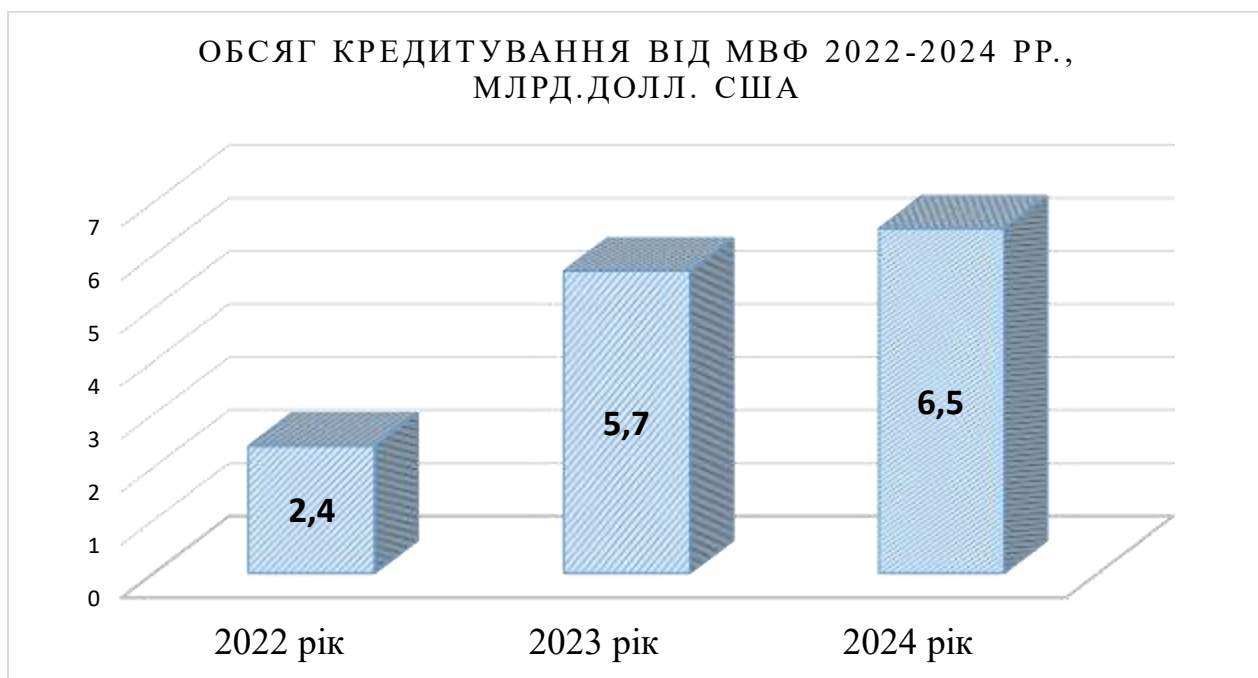

Рис. 2.1 Динаміка обсягу кредитних інструментів, реалізованих Міжнародним валютним фондом впродовж 2022 – 2024 років, млрд.долл.США
Джерело: сформовано автором на основі [61]; [62].

Водночас, діяльність Міжнародного валютного фонду передбачає надання допомоги у напрямку розвитку потенціалу в розрізі:

- практичних рекомендацій технічного характеру;
- підготовки кадрів, спрямованої на економічну політику;
- можливостей для колегіального підвищення кваліфікації.

Підтримка МВФ щодо розвитку потенціалу зосереджується на ключових аспектах компетенції цієї фінансової інституції (публічні фінанси, стабільність фінансової сфери, економічна статистика тощо).

До того ж, МВФ надає консультування щодо розвитку потенціалу в контексті таких питань, як дифференціація доходів, гендерна нерівність, корупційні ризики і протидія кліматичним змінам.

На рис. 2.2 і 2.3 представлена структура витрат МВФ на розвиток потенціалу у 2024 році в територіальному розрізі та за окремими сферами.

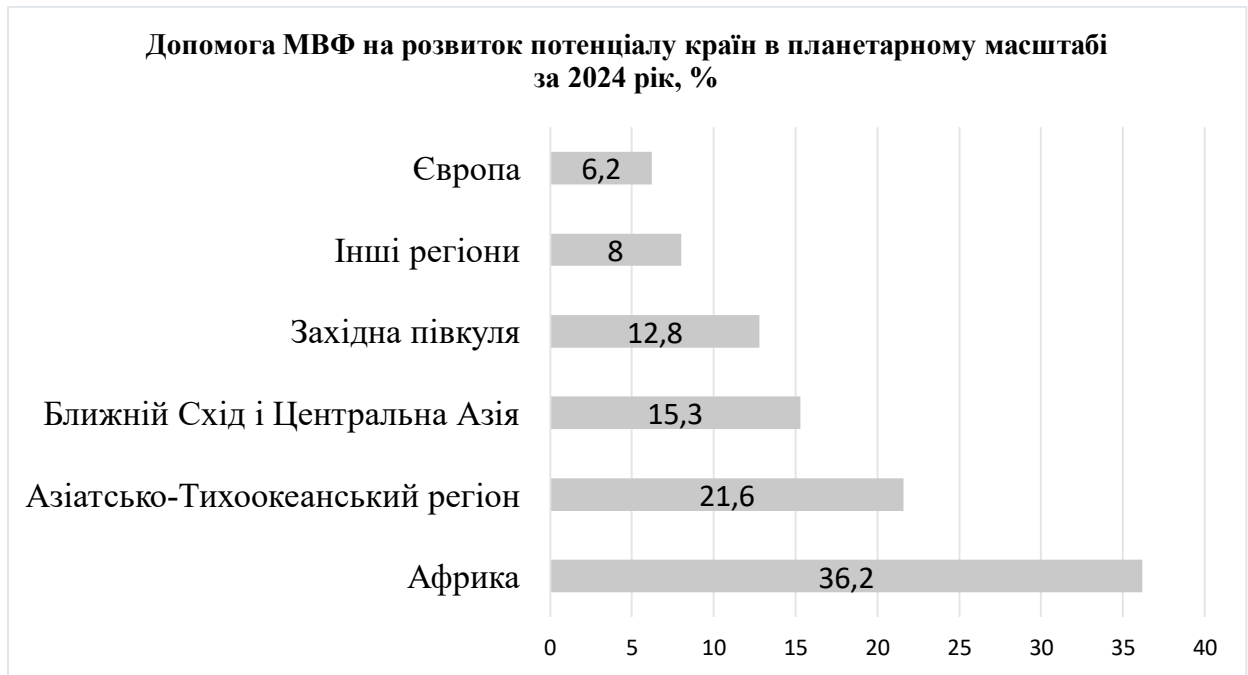

Рис. 2.2 Планетарний розподіл допомоги МВФ на розвиток потенціалу країн у 2024 році, %

Джерело: побудовано автором на основі [62].

В цілому, діяльність Міжнародного валютного фонду щодо розвитку потенціалу за 2024 рік втілюється у наступному:

- надано фінансування в обсязі 382 млн. долл. США на розвиток потенціалу країн-учасниць;
- здійснено 2346 візитів для надання практичних рекомендацій технічного характеру за участю 1716 експертів;
- проведений 521 курс підготовки кадрів, орієнтований на економічну політику та колегіальне навчання.

Далі потрібно проаналізувати таку важливу складову діяльності МВФ, як благодійність.

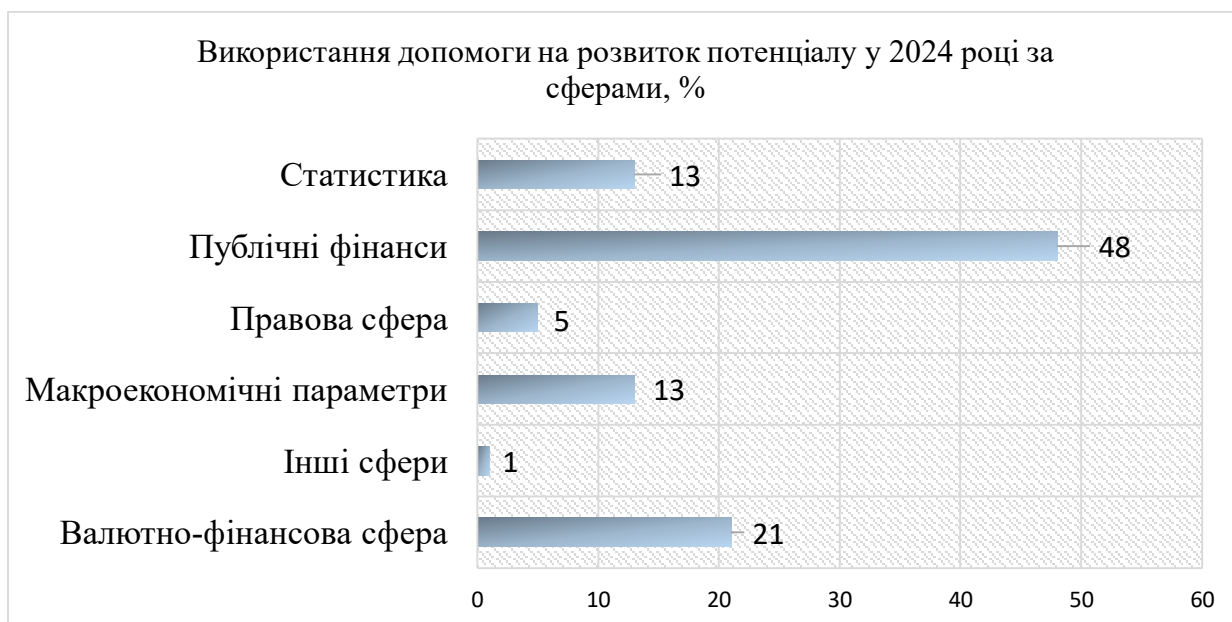

Рис. 2.3 Використання допомоги МВФ на розвиток потенціалу країн-учасниць в 2024 році за сферами, %

Джерело: побудовано автором на основі [62].

Напрямок «Спільна благодійність» представляє собою благодійну програму фонду, яка фінансується за рахунок пожертвувальників його співробітників і пенсіонерів, а також доповнюється внесками в межах благодійних ініціатив, започаткованих МВФ. Динаміка реалізації благодійної програми представлена на рис. 2.4.

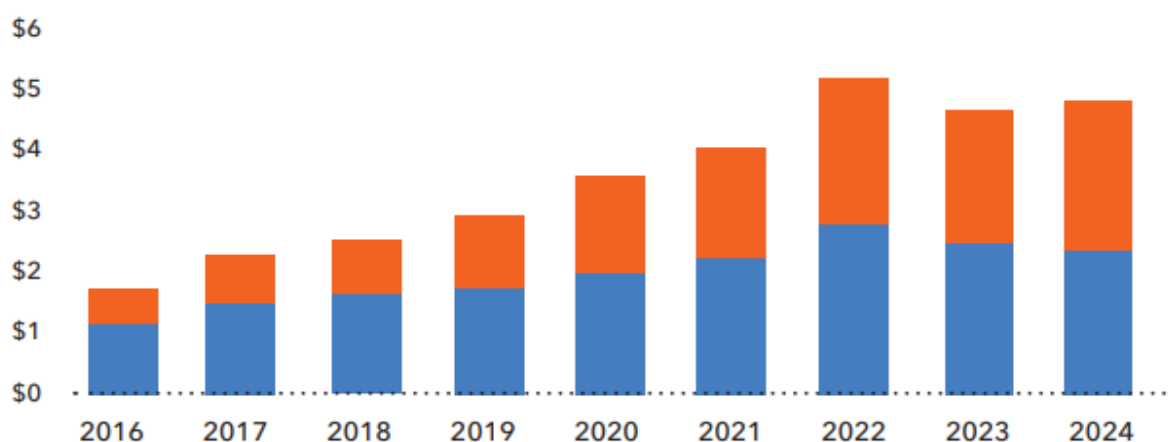

Рис. 2.4 Динаміка реалізації благодійної програми МВФ за 2016 – 2024 рр. (млн. долл. США)

Джерело: побудовано автором на основі [62].

Так, в рамках програми «Спільна благодійність» у 2024 році було консолідовано 592 000 долл. США на надання гуманітарної допомоги внаслідок стихійних лих і надзвичайних подій, 227 500 долл. США – у вигляді грантів і корпоративних внесків, які були спрямовані 22 організаціям на 3-х континентах.

Отже, проведений аналіз доводить, що Міжнародний валютний фонд відіграє ключову роль у глобальній системі фінансової безпеки і є координатором спільних дій держав-учасниць щодо забезпечення колективної протидії загрозам фінансових криз. Місія цієї фінансової установи полягає у забезпеченні міжнародного партнерства у валютно-фінансовій сфері і торгівлі.

Діяльність МВФ спрямована на захист макроекономічної стабільності від подальших геополітичних потрясінь, параціональної бюджетної політики та реалізацію заходів щодо утримання інфляції в межах цільових параметрів. Це є особливо актуальним в умовах розгортання фінансових криз, які виникають все частіше, задля надання допомоги країнам з низьким рівнем доходу, які зазнають найбільш серйозних довготривалих наслідків. Аналіз діяльності МВФ демонструє, що вона ґрунтується на проведенні моніторингу та аналізу, а також виробленні консультацій з питань політики країнам-учасницям, реалізації програм кредитування та послуг в напрямку розвитку потенціалу.

2.2 Аналіз ключових напрямів співробітництва України з міжнародними фінансовими організаціями

Співробітництво із глобальними фінансовими установами засноване на партнерських підходах, які визначають чіткі умови, пріоритети і стратегічні вектори кожної держави, а також ключові засади функціонування кожної інституції. Через те, що основні цілі і завдання на окремих етапах історичного

розвитку постійно трансформуються, зокрема, і з огляду на зміни в економічній та політичній сферах, збільшуються внутрішні і зовнішні виклики та загрози. Даний факт визначає потребу у формулюванні стратегій, які здебільшого носять середньостроковий характер.

Отже, потрібно дослідити сучасний стан вироблення і реалізації партнерських взаємовідносин між Україною і ключовими глобальними фінансовими інституціями. Всі запроваджені в Україні глобальні проекти можна віднести до однієї із таких груп:

- 1) проекти макроекономічної стабілізації і структурних трансформацій у визначених секторах (проекти системного розвитку);
- 2) інвестиційні проекти;
- 3) проекти міжнародної технічної підтримки.

Кількість глобальних організацій, щодо яких Україна виступає партнером, є багаточисленною, водночас, основних установ, співробітництво з якими характеризується прямим фінансуванням, суттєво менше. Здебільшого фінансування Україна отримує від МВФ, групи Світового банку, Міжнародного банку реконструкції та розвитку, Європейського банку реконструкції та розвитку, Європейського інвестиційного банку, а також від німецького банку розвитку KfW. Кількісні показники зазначеного співробітництва зображені на рис. 2.5 і унаочнюють достатньо непропорційне використання ресурсів міжнародних фінансових організацій.

Співробітництво України із ключовими глобальними фінансовими інституціями неможливо оцінити однозначно. З однієї сторони, партнерство розпочато ще з 1990-х років, а з іншої – розміри фінансової підтримки завжди були в певній мірі обмеженими, тільки в 2016 році обсяг річного фінансування досяг близько 1 млрд дол. США. Водночас, цей стан значно змінився із початком повномасштабного вторгнення на територію України.

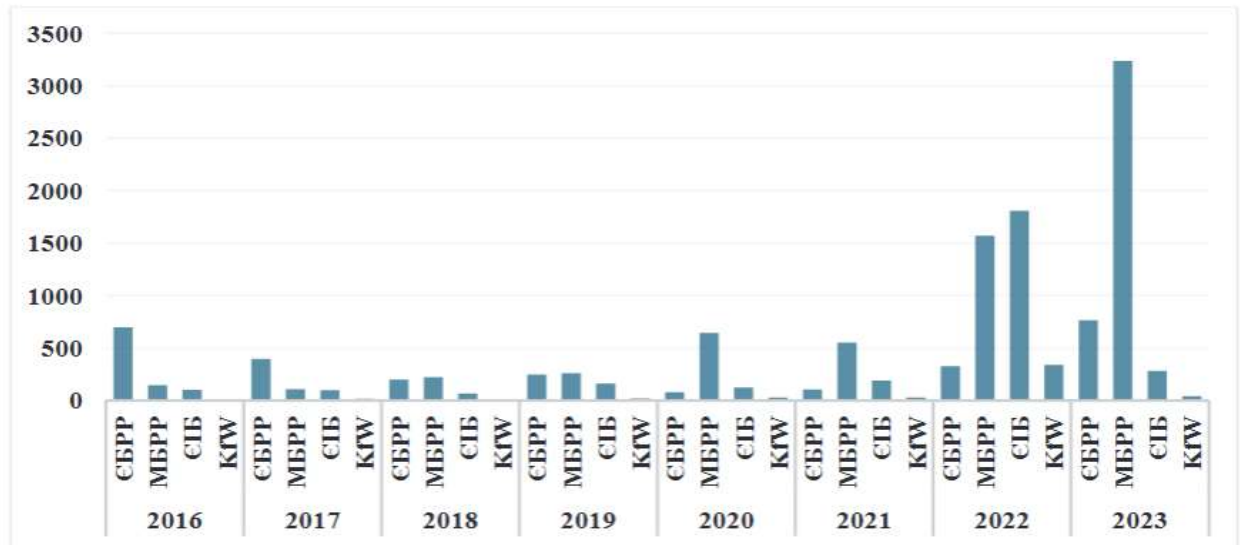

Рис. 2.5 Динаміка використання Україною ресурсів міжнародних фінансових організацій за 2016-2023 рр., млн.долл. США

Джерело: сформовано на основі [28].

В цілому, впродовж 2022-2024 років Україна отримала майже 76 млрд. дол. США, в тому числі 7,9 млрд дол. США – кредитні інструменти МВФ в межах Програми екстреної підтримки (Rapid Financing Instrument) (рис. 2.6) [60].

Сучасний період співробітництва України з МВФ бере початок після військового вторгнення в 2022 році.

В результаті довгого переговорного процесу український уряд уклав домовленості щодо започаткування нової програми в рамках Механізму розширеного фінансування (EFF) з розміром фінансування 15,6 млрд. дол. США., що представляє собою одну з наймасштабніших економічних програм МВФ.

Дана програма націлена на допомогу щодо фінансової стабільності, боргової політики, а також проведення трансформацій, потрібних на шляху до євроінтеграції.

Рис. 2.6 Динаміка отриманої Україною фінансової допомоги від міжнародних фінансових організацій за 2022 – 2024 рр. (млрд. дол. США)

Джерело: сформовано на основі [48].

Впровадження цієї Програми включає два етапи. Перший етап впродовж 2023-2024 років націлений на досягнення фінансової та фінансової стабільності. Вимоги, на яких відбувається одержання ресурсів, ґрунтуються на здійсненні реформування в напрямку посилення механізмів управління і боротьби з корупцією. Протягом другого етапу (2025-2027 роки) увага має бути сфокусована на впровадженні структурних економічних трансформацій та реформ державного управління задля відповідності стандартам ЄС [72].

В свою чергу, аналіз актуального стану рівня фінансової безпеки країни здійснюється на підставі макроекономічних та макрофінансових чинників, які здійснюють вплив на її визначені компоненти [40].

З метою забезпечення макрофінансової рівноваги потрібно досягти належного рівня фінансової безпеки країни, що має суттєвий вплив на розвиток бюджетної, грошово-кредитної, а також банківської і валютної

системи і фінансових ринків. Це визначається сталим розвитком, стійкістю до внутрішніх та зовнішніх викликів, спроможністю досягти ефективного функціонування національної економіки і збалансовим зростанням [39].

Влітку 2024 року до державного бюджету України був зарахований п'ятий транш розміром майже 2,2 млрд. дол. США (еквівалент 1,7 млрд. СПЗ) від МВФ в межах чотирирічної програми Механізму розширеного фінансування; впродовж 16–19 липня 2024 року в Києві були проведені робочі наради з фахівцями МВФ в контексті планування чергового п'ятого перегляду Програми і трансформаційних дій щодо посилення фінансової спроможності України [53].

З початку 2022 року Світовий банк акумулював для України 38 млрд. дол. США і до осені 2023 року з цих ресурсів було отримано 29 млрд. дол. США в формі фінансових зобов'язань і гарантій для України задля відбудови критичної інфраструктури, зокрема, гідроелектростанцій, транспортування електроенергії, удосконалення міської інфраструктури, зростання рівня безпеки дорожнього руху, ефективність енергоспоживання, а також інші програми [56].

Співробітництво реалізується в сфері централізованого розвитку інфраструктури міст, удосконалення механізму соціального забезпечення, а також підвищення рівня надання медичних послуг громадянам.

Впродовж минулих років партнерства із Світовим банком Україні вдалося забезпечити певні зміни, які полягають у удосконаленні структури і якості програмного портфелю Світового банку і переспрямування на повноцінні інвестиційні проєкти з метою досягнення високого рівня логістичної, комунальної і енергетичної інфраструктури; створення перманентного механізму моніторингу, який містить постійне переформатування портфелю проєктів Світового банку та сприяє підвищенню дисципліни щодо повноважень відповідальних виконавців і бенефіціарів.

Окрім підтримки щодо наявних потреб, яку повинні забезпечити урядові органи впродовж воєнних дій, Світовий банк є основним партнером для України в питаннях планування післявоєнної відбудови на основі координаційної роботи з іншими інституціями. Сформовані проекти включають аналіз втрат та визначення потреби у розмірі фінансування. Втім, комплексний аналіз потреб щодо відновлення, проведений за сприяння Світового банку, в частині проектів «зеленої економіки» поки що містить тільки водопостачання та лісове господарство.

Влітку 2024 року Світовим банком був затверджена нова системна програма LEARN, яка передбачає спрямування з метою підтримки освітньої галузі в Україні на суму 415 млн. дол. США; він має на меті покращити освітні умови, які забезпечуються через субвенції з центрального бюджету на місцевий рівень і забезпечити учасникам освітнього процесу доступ до безпечних для очного освітнього процесу умов. Впродовж 2024 року Україна одержала 200 млн. дол. США до загального фонду державного бюджету. Відповідальним виконавцем програми LEARN щодо моніторингу і координації виступає Міністерство фінансів, а профільною організацією призначено Міністерство освіти і науки України, яке має відповідати за реалізацію програми LEARN, її моніторинг і аналіз [65].

Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР) виступає найвагомішим інституційним інвестором в Україні, офіс якого був відкритий в 1993 році, а в серпні 1999 року сформований департамент ЄБРР в Україні [45].

Починаючи з 2022 року банк інвестував в національну економіку 4,5 млрд. євро досяг домовленостей із акціонерами щодо збільшення капіталу на 4 млрд. євро, що створить можливості для пролонгації кредитування в тому ж обсязі та з можливістю нарощення його розміру [37].

З метою забезпечення фінансової економічної стабільності, у тому числі, за участю глобальних фінансових установ, національна фінансова система має

характеризуватися певними факторами, ключовими з яких виступають цінова стабільність і незмінність обмінного курсу, врівноваженість бюджетних доходів і видатків, ефективність управління обслуговуванням зовнішніх приватних і державних зобов'язань. Механізми забезпечення даних факторів знаходяться в площині таких ключових елементів державної фінансової політики, як грошово-кредитна (монетарна) політика, а також фіскальна політика.

Специфічним компонентом є боргова політика, що займає надзвичайно важливе місце в процесі формування підґрунтя макрофінансової стабільності в тих галузях, які перетинаються із монетарною політикою, перш за все, в площині стабільності валютного курсу.

З огляду на це, глобальні фінансові інституції посилюють фокус уваги на проведенні реформ в процесі реалізації державної політики. До того ж, основні фінансові інституції - МВФ і Світовий банк реалізують власний функціонал в даній сфері. Так, МВФ здебільшого націлений на трансформацію монетарної політики, платіжного балансу і забезпечення валютної стабільності, в той час як Світовий банк переважно спрямовує свої програми на сферу бюджетно-фіскальної та боргової політики. В останній період проявляється намагання МВФ і Світового банку синхронізувати свої проєкти, через це напрямки їх рекомендацій є суміжними. Проте, вказані функціональні акценти даних організацій співпадають.

Відпрацювання питань партнерства урядових органів з міжнародними фінансовими установами в сфері макрофінансової стабільності у визначеній мірі стикається із труднощами тому, що довгий період часу увага при забезпеченні фінансової стабільності фокусувалася тільки на грошово-кредитній політиці.

По завершенню фінансової кризи у 2008 році національні уряди знаходилися у пошуках драйверів зростання. Втім, після коронавірусної кризи акценти почали зміщуватися у бік фіскальної політики в зв'язку з

необхідністю економічного відновлення, що викликало накопичення деяких суперечностей між напрямками трансформації цих двох напрямів фінансової політики.

Великий рівень залежності від співробітництва з фінансово-кредитними інституціями із суттєвим обсягом накопичених кредитних зобов'язань створюють зовнішні загрози для макрофінансової стабільності на довгострокову перспективу і означають зростання боргової залежності. Це визначає актуальність критичного оцінювання ефективності партнерства з міжнародними фінансовими організаціями в межах зусиль щодо досягнення макрофінансової стабільності.

В комплексі питань, які вимагають з'ясування з метою удосконалення співпраці із глобальними фінансовими установами, зокрема, МВФ, Світовим банком, Європейським банком реконструкції та розвитку тощо, ключову роль відіграє аналіз ефективності їх поточних видів, векторів реформування і з'ясування найбільш раціональних форматів узгодження національних потреб з міжнародними інтересами і юридичним мандатом даних інституцій. Так, різноманітні кредитні інструменти МВФ призначені для визначених видів потреб та конкретної ситуації у державі. МВФ посилює диференціацію власних рекомендацій в контексті видатків для розвинених держав і держав з економікою, яка розвивається.

Діяльність Світового банку заснована на міжнародній взаємодії та націлена на постійні пошуки партнерів з метою розв'язання актуальних проблем розвитку, а також на фінансуванні різноманітних проєктів та програм. В доповнення до фінансової допомоги державам, Світовий банк визначає можливості для довгострокової взаємодії і надання критично необхідного досвіду з метою досягнення збалансованого і сталого розвитку.

Крім того, потрібно зауважити, що новітні концепції розвитку, визначають і нові потреби на шляху забезпечення розвитку і посилення міжсекторальної взаємодії [28].

Як і щодо партнерства з МВФ і Світовим банком в галузі монетарної та фінансової політики, яке доповнюється складністю проведення стимулюючої макроекономічної політики взаємодія з іншими фінансово-кредитними інституціями у напрямку запровадження інвестиційних проєктів характеризується схожою проблематикою. Проблематика, не враховуючи власне залучення грошових ресурсів, визначається необхідністю їх розподілу, перш за все, на цілі розвитку промислового сектора.

Звичною є практика спрямування ресурсів в традиційні сфери та інфраструктуру: агропромисловий комплекс, енергетику, логістика, будівництво магістралей є набагато простішою, чим запровадження проєктів в реальному секторі економіки, зокрема, створення високотехнологічних експорто-орієнтованих підприємств. Слушним вважаємо впродовж переговорного процесу наполягати на розширенні сфер кредитування, послідовно переорієнтовуючись на розвиток, інноваційну перебудову та удосконалення виробничої галузі.

Подальше партнерство України з міжнародними організаціями в інтересах зростання макрофінансової стабільності необхідно орієнтувати на перспективу реалізації системи міжнародного нагляду та координування фінансових ринків. Подібні тренди є характерними для актуальних напрямів удосконалення політики розвитку та співпраці з глобальними фінансовими організаціями як результат переформатування сучасної архітектури глобальної фінансової системи. Найбільш очікуваними основними ефектами такого переформатування мають виступати: модернізація міжнародного регулювання фінансових ринків і фінансових секторів, перш за все, сектору деривативів та криптоактивів; створення глобальної резервної системи; модернізація інституційних суб'єктів з управління державним боргом країн, що розвиваються; запровадження фінтех-рішень щодо ризик-менеджменту в країнах з перехідною економікою, а також створення інноваційних фінансових інструментів тощо.

2.3 Аналіз вітчизняних індикаторів макрофінансової стабільності за 2018-2023 рр. в контексті співпраці з глобальними фінансовими установами

В сучасних умовах розготання масштабних фінансових криз, глобальні фінансові організації не займаються благодійністю та вимагають підтвердження потенційної стабільності фінансового стану держави-реципієнта з метою підтвердження потенціалу не тільки економіки та фінансової системи, а і загалом для міжнародної фінансової стабільності.

Отже, саме макрофінансові показники, їхні компоненти, аналітичний і критичний огляд мають визначити критерії макрофінансової стабільності отримувача фінансової підтримки від глобальних фінансових інституцій.

В сучасних складних умовах композиція відчизняних макрофінансових показників за якісними критеріями оцінки є незмінною щодо власних емпіричних параметрів. Комплекс макрофінансових індикаторів містить наступні групи: індикатори стабільності, безпеки і ефективності.

Перша група представлена індикаторами, які відображають стабільність дохідної основи формування бюджетів і цільових фондів держави. Стосовно цієї основи є певна проблематика внаслідок відтоку іноземних ресурсів і потреби у прийнятті додаткового обсягу боргових зобов'язань з метою ліквідації не тільки хронічного бюджетного дефіциту, а й дефіциту, який виник в умовах переходу економіки на воєнні рейки.

По-перше, здійснюється аналіз стану і динаміки фіскального навантаження в якості ключового джерела акумулювання бюджетних доходів та фіскального боргу як відображення реакції суспільства на існуючу систему державного управління.

По-друге, оцінюються показники монетарної політики в контексті оптимальності або надмірності грошової маси і грошових резервів як чинника інфляційних процесів і важеля впливу на макрофінансову стабільність.

Як зазначає Н.В. Рудик, важливим і актуальним в таких умовах є реакція суб'єктів бізнесу, зокрема, резидентів податково-правового режиму Дія Сіті в контексті потенційних трансформацій системи оподаткування, що може суперечити зобов'язанням держави [64].

Так, держава прийняла на себе зобов'язання впродовж 25 років дотримуватися гарантій і створити стабільність умов щодо характеру особливостей оподаткування, дотримання прав та законних інтересів резидентів Дія Сіті. Втім, податкового навантаження для резидентів Дія Сіті йде всупереч взятим державою зобов'язанням.

Інша група містить показники аналізу оптимальності акумульованих в бюджеті і цільових фондах ресурсів з метою здійснення державного функціоналу і виконання зобов'язань: індикатори боргової і бюджетної безпеки.

Третя група аналізує управлінську складову в процесі виконання задач, які віднесені до двох попередніх груп. До цієї групи відносяться показники ефективності бюджетного менеджменту.

Фінансова сфера в умовах війни вимагає посилення вимог до аналізу взаємозв'язків між зазначеними категоріями індикаторів і з'ясування впливу додаткових потенційних загроз. В переліку якісних критеріїв оцінювання ефективності відображаються такі компоненти, як: раціональність процесів планування і дотримання планів в процесі управління публічними, вектори спрямування запозичених ресурсів, а також обсяг довіри інвесторів.

Подібне угруповання макрофінансових показників створює основу для проведення ґрунтового інтегрального аналізу стану публічних фінансів. Дієвість макрофінансового аналізу, а отже, правильність, оперативність і повноти аналітичних висновків, вдається забезпечити тільки за умови синергетичному поєднання показників усіх зазначених груп.

З'ясування рівня бюджетної збалансованості і розміру державного боргу в межах груп безпекових показників, надає визначити «точковий» стан

публічних фінансів, побачити наявні виклики і загрози. Суттєво більші результати можуть бути отримані на підставі оцінки фіскальної і монетарної стабільності.

Отже, індикатори в першій підгрупі визначають короткострокову міцність дохідної бази бюджету, тобто потенціал для зростання надходжень або ж навпаки, ймовірності їх зниження через збільшення тіньового сектору економіки наслідок надмірного фіскального навантаження.

Інша група – показники монетарної стабільності, здебільшого характеризують інфляційні загрози, які здійснюють безпосередній вплив на видаткову бюджетну частину.

У комплексі вони створюють аналітичне підґрунття не тільки для з'ясування майбутніх тенденцій щодо бюджетного дефіциту, а і визначення необхідності у зовнішньому фінансуванні. Показники динаміки бюджетного дефіциту в Україні представлені на рисунку 2.7.

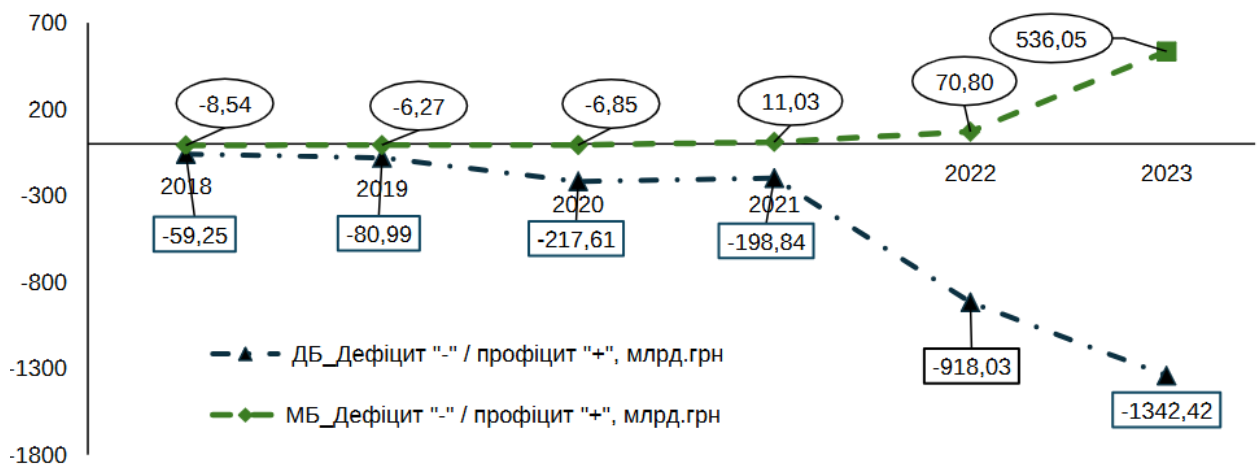

Рис. 2.7 Динаміка показників бюджетного дефіциту за 2018 – 2023 рр. (млрд.грн.).

Джерело: сформовано на основі [34]; [57].

З'ясування факторів наявних проблем в бюджетній та борговій сферах має ґрунтуватися на оцінці управлінського чинника в якості джерела можливих ризиків, які формують групу показників ефективності.

Як видно з рис. 2.7, розмір бюджетного дефіциту впродовж 2022 - 2023 років критично збільшився на 46,22 %.

Стратегічні прийоми суб'єктів державного управління, зокрема, використання найбільш дієвого механізму наповнення бюджету – фіскального – водночас здатні викликати зростання рівня тінізації економіки, переміщення бізнесу, а також зменшення потенційних можливостей залучення інвестиційного капіталу.

Фінансовий стан держави і потреба у пошуку альтернатив поповнення бюджету, в тому числі для оборонних потреб – очевидно важка задача. При суттєвих часових обмеженнях і потреби досягти прийнятного рівня макрофінансової стабільності з метою подальшої відбудови одним із прийнятних заходів є отримання зовнішніх грошових ресурсів від глобальних фінансових установ міжнародного рівня.

Проте, такого роду залучення повинно доповнюватися стратегією контролю над витрачанням одержаних ресурсів, а, отже, перманентним моніторингом трансформацій рівня боргової безпеки держави.

Контроль має бути забезпечений шляхом оцінювання кореляції макрофінансових показників і використання управлінської компоненти в особі суб'єктів державної влади держави-бенефіціара і посадових осіб глобальних фінансових організацій.

Макрофінансові показники ж використовуються в якості вимірника стабільності фінансової системи держави-бенефіціара фінансовим ресурсів.

Так, тенденції щодо макрофінансових індикаторів боргової безпеки, які офіційно зазначені в методичних рекомендаціях щодо розрахунку рівня економічної безпеки України і фінансової безпеки як її компонента, зображені на рис. 2.8 [59].

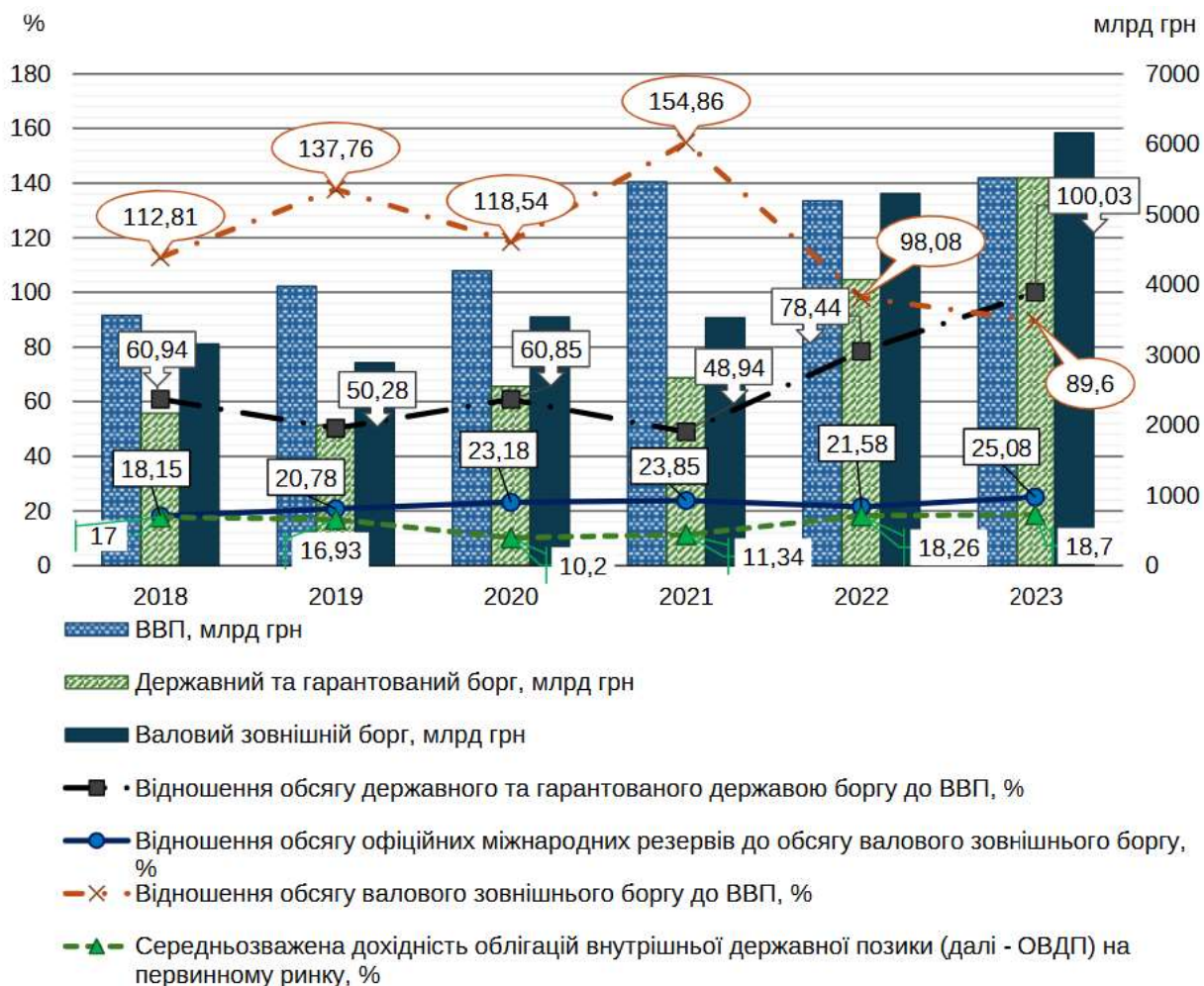

Рис. 2.8 Динаміка макрофінансових індикаторів боргової безпеки України за 2018–2023 роки

Джерело: сформовано на основі [34]; [57].

На рис. 2.8 представлена динаміка зміни боргової безпеки держави як за умов мирного часу, так і воєнного стану.

Якщо до 2022 року такі макрофінансові показники як «відношення розміру державного і гарантованого державою боргу до обсягу ВВП», «середньозважена дохідність облігацій внутрішньої державної позики (ОВДП) на первинному ринку» знаходилися на рівні своїх діапазонних значень навіть в умовах коронавірусної економічної і фінансової кризи, то відношення розміру валової зовнішньої заборгованості до ВВП майже в два рази більше критичного значення.

Макрофінансовий індикатор боргової безпеки «відношення обсягу офіційних міжнародних резервів до розміру валової зовнішньої заборгованості» знаходився на рівні свого найменшого значення, і це пояснюється що постійними заходами щодо підтримкою валютного курсу в умовах постійних кризових процесів.

Порогові межі макрофінансових показників боргової безпеки і порівняння їх значень із загальносвітовими показниками зображені в табл. 2.2.

Потрібно зауважити, що в 2022–2023 роках збільшення фінансової підтримки від глобальних фінансових інституцій і держав-партнерів, реструктуризація заборгованості викликали зменшення рівня відношення розміру валового зовнішнього боргу до ВВП.

Зокрема, отримання додаткових ресурсів на внутрішньому ринку викликало збільшення відношення обсягу державного і гарантованого державою боргу до ВВП і середньозваженої доходності облігацій внутрішньої державної позики на первинному ринку, що є свідченням того, що суб'єкти державного управління реалізують політику макрофінансової стабільності в державі навіть під час війни.

Слушною є думка, що для глобальних фінансових установ доказом довіри і надійності виступають ефективні управлінські рішення суб'єктів державного управління, які доповнюються зміцненням контролю за макрофінансовими показниками економічної і фінансової безпеки як індикаторами стабільності фінансової системи держави.

Таблиця 2.2

Макрофінансові показники боргової безпеки України і порівняння їх значень
із загальносвітовими показниками

№ з/п	МФІ	Порогові значення індикаторів у світовій практиці	Порогові значення індикаторів в Україні
1	Відношення обсягу державного та гарантованого державою боргу до ВВП, %	< 60**	< 60
2	Відношення обсягу валового зовнішнього боргу до ВВП, %	-	< 70
3	Середньозважена дохідність облігацій внутрішньої державної позики (далі - ОВДП) на первинному ринку, %	-	< 11
4	Відношення обсягу офіційних міжнародних резервів до обсягу валового зовнішнього боргу, %	-	20-50
5	Відношення загального обсягу державного боргу до ВВП, %	<50*, < 60**	< 60
6	Відношення обсягу державного зовнішнього боргу до ВВП, %	80 - 100*, < 40**, < 50***	< 25
7	Відношення державного зовнішнього боргу до річного експорту товарів і послуг, %	< 70**	< 70
8	Відношення відсоткових платежів з обслуговування зовнішнього боргу до річного експорту товарів і послуг, %	-	< 12
9	Відношення обсягу сукупних платежів з обслуговування зовнішнього боргу до доходів державного бюджету, %	< 20**	< 20
10	Відношення сукупних платежів з погашення і обслуговування зовнішнього боргу до експорту товарів і послуг, %	20 - 25*, 25**	18
11	Рівень зовнішньої заборгованості на одну особу, дол. США	< 200	< 200
12	Рівень зовнішнього державного боргу у доходах державного бюджету, %	300	-
13	Відношення обсягу внутрішнього боргу до ВВП, %	-	< 30
14	Відношення обсягу сукупних платежів з обслуговування внутрішнього боргу до доходів державного бюджету, %	< 25	< 25
15	Відношення заборгованості уряду за державними цінними паперами до ВВП, %	-	< 30
16	Відношення платежів за державним боргом до ВВП, %	-	7
17	Відношення платежів за державним боргом до доходів державного бюджету України, %	-	45
18	Відношення обсягу державного боргу до доходів державного бюджету, %	290***	300
19	Відношення дисконтної вартості боргу до експорту (довгострокова платоспроможність), %	-	200 - 250
20	Рівень платежів по обслуговуванню боргу до обсягу доходів Державного бюджету (навантаження на бюджет), %	-	25 - 30

В умовах системних ризиків потрібно додати до методики низку індикаторів, зображених в таблиці 2.2 (заповнені в таблиці білим кольором), що були присутні в минулих редакціях методичних рекомендацій розрахунку рівня економічної безпеки, але видалені в новій редакції.

Висновки до розділу 2

Спираючись на результати дослідження, проведеного в другому розділі кваліфікаційної роботи магістра, можна сформулювати висновки наступного змісту. Виконання завдань поставленого дослідження передбачає проведення аналізу функціонування Міжнародного валютного фонду як ключової глобальної фінансової інституції, а також показників співпраці України з міжнародними валютно-кредитними організаціями.

Так, аналіз показників діяльності МВФ довів, що ця фінансова установа втілює основний інструментарій регулювання глобальної валютно-фінансової системи, а також є ключовим джерелом отримання фінансової, технічної і аналітичної підтримки державами в період реалізації соціально-економічних перетворень. Діяльність МВФ направлена на реалізацію потрібної регулюючої компоненти з метою досягнення стабільності розвитку валютно-розрахункових відносин між державами. Аналіз взаємовідносин України і глобальних фінансових організацій продемонстрував, що важливість глобальних валютно-фінансових та кредитних інституцій в галузі дослідження, аналізу та узагальнення даних щодо тенденції розвитку і формування рекомендацій з найбільш актуальних національних проблем, неухильно зростає.

Макрофінансова стабільність – це основний фактор економічного розвитку та зростання, який відображає фінансові аспекти забезпечення стабільності. Макрофінансова стабільність означає такий стан фінансової системи держави, за якого вона належним чином реалізує головний

функціонал щодо перерозподілу ВВП та спроможна нівелювати внутрішні і зовнішні загрози без будь-яких викликів для реального сектору економіки. Площина макрофінансової стабільності визначає виклики, які з'являються на рівні фінансового ринку, а також в сфері публічних фінансів та містить заходи щодо попередження і зменшення їхнього впливу на реальний сектор. Співробітництво України з глобальними фінансовими установами відзначається достатньо суттєвими розмірами отримання фінансових ресурсів, що позитивно відображається на досягненні фінансової стабільності при обмеженні можливостей щодо структурних економічних перебудов.

В другому розділі роботи пов'язане дослідження макрофінансових індикаторів з'ясування результативності і раціональності діяльності суб'єктів державного управління та можливий вплив ухвалених ними управлінських рішень на окремі компоненти фінансової безпеки держави шляхом трансформації макрофінансових показників. Ефективна система управління публічними фінансами не тільки представляє собою специфічний інструментарій реалізації управлінського функціоналу органів державної влади, що виступає фундаментом досягнення макрофінансової стабільності держави і надання громадянам суспільних благ та гарантованих послуг, але і визначає напрями подальшого співробітництва з міжнародними фінансово-кредитними організаціями в рамках наднаціонального регулювання і координації.

РОЗДІЛ 3

ПРОБЛЕМАТИКА ТА ПЕРСПЕКТИВИ СПІВРОБІТНИЦТВА УКРАЇНИ ІЗ МІЖНАРОДНИМИ ФІНАНСОВИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ

3.1 Ключові проблеми взаємодії України та міжнародних фінансових інституцій

Сучасний період існування нашої держави, навіть при наявності усіх загроз, викликаних необхідністю протистояння збройній агресії, відзначається продовженням демократизації усіх сфер суспільного життя, запровадженням міжнародних норм щодо всіх аспекти публічно-правових відносин, що викликано світовими глобалізаційними трансформаціями, а також збереженням курсу на євроінтеграцію.

Зокрема, перетворившись в 1992 році на країну – учасницю Міжнародного валютного фонду (МВФ), Україна запровадила цілий перелік проєктів, направлених на підтримку державної фінансової системи країни, втілення в життя структурних трансформацій і побудову основи для збалансованого економічного зростання. Як зазначає О.В. Марцеляк, за допомогою МВФ Україна відбудувала власну фінансову спроможність, отримала фінансування від інших глобальних фінансових установ і урядів провідних демократичних країн (США, Німеччини, Канади, Франції, Японії тощо) [49].

Іще один актуальний вектор партнерства визначається тим, що завдяки рекомендаціям МВФ, в нашій країні була здійснена ціла низка різноманітних економічних трансформацій, і це врешті решт визначило розвиток вітчизняної економіки в таких галузях, як сільське господарство та енергетика.

Наявність жорстких умов до реформування, націленого на досягнення національної макроекономічної стабільності характерна і для нової програми співробітництва України з МВФ, ухваленої навесні 2023 року. Вона

передбачає ліквідацію певних традиційних умов інших програм МВФ, зокрема, зростання тарифів на енергоносії, та зосереджується на формуванні дієвих заходів до передбачуваного і стабільного тривалого фінансування проєктів, які переслідують мету протидії розповсюдженню бідності в країні вразливості системи соціального забезпечення впродовж війни найбільш незахищених соціальних категорій (діти, громадяни похилого віку, ветерани, а також внутрішньо переміщені люди).

Спираючись на зазначену програму Виконавча рада МВФ ухвалила останню чотирирічну програму для України в межах Механізму розширеного фінансування (EFF) [27], загальним розміром 15,6 млрд. дол. США і, за інформацією МВФ, є компонентом загального пакету допомоги Україні на 115 млрд. дол. США і ґрунтується на макроекономічному прогнозуванні із припущенням щодо подальшої значної невизначеності щодо національної економіки; МВФ вбачав зміни реального ВВП в межах від -3 до +1 % в 2023 році (МВФ також спланував негативний варіант, у якому планується довгий воєнний період і значні руйнування, які можуть унеможливити фінансування національних зобов'язань).

Достатньо продуктивним є партнерство України з європейськими фінансовими установами, до складу яких відноситься Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР), Європейський інвестиційний банк (ЄІБ), Європейський центральний банк (ЄЦБ), а також Європейський інвестиційний фонд. Завдячуючи цьому співробітництву в Україні запроваджена спільна реалізація програм з Європейським Союзом в галузі радіаційної безпеки, що передбачала переобладнання саркофага за допомогою ЄБРР, Фонду «Укриття» та Фонду ядерної безпеки, а також був створений Чорнобильський біосферний заповідник, реалізація проєктів будівництва сховищ для радіоактивних викидів тощо [44].

Єврокомісія навесні 2022 р. виділила Україні грант сумою 120 млн. євро в межах єдиного пакету термінової фінансової підтримки Україні. Ресурси

направлені до загального фонду державного бюджету задля потриття потреби у фінансуванні першочергових державних видатків, зокрема, націлених на забезпечення гарантованого соціального захисту громадян, роботою критичної інфраструктури і безпекової галузі [26].

В спільній публікації керівництва Світового банку, МВФ, Всесвітньої продовольчої програми ООН, а також Світової організації торгівлі, опублікованій на офіційних ресурсах МВФ, зазначено щодо намірів поєднання зусиль з метою досягнення продовольчої безпеки в умовах збройної агресії, а також інших загроз. Також враховано, що наслідки війни в Україні спричиняють негативний вплив на рівень життя громадян, посилюють соціальну диференціацію, а також призводять до майнового розшарування і поглиблюють бідність. Внаслідок зростання цін на харчові продукти, що спостерігалось і до початку воєнних дій, зростає дефіцит товарів широкого вжитку, і це може стати причиною глобального голоду. Враховуючи зазначене, глобальні фінансові установи намагаються збільшувати обсяг фінансової допомоги державам з метою протистояння гуманітарним загрозам, нарощувати багатостороннє і двостороннє співробітництво шляхом інструментарію пільгового кредитування, фінансової підтримки, створення грантів, інвестування у виробництво продуктів харчування та досягнення продовольчої безпеки [6].

Одним з ключових негативних аспектів, спричинених повномасштабним вторгненням, виступають міграційні процеси, спрямування яких на початку військових дій відбувалося із України переважно до європейських країн, але які у майбутньому, внаслідок продовольчої кризи, можуть охопити увесь світ. Міжнародні фінансові інституції оприлюднили намір спрямувати майже 10 млрд. євро на допомогу тимчасово переміщеним українцям як всередині держави, так і за кордоном [66].

Крім того, навесні 2022 року була ухвалена Постанова «Про реалізацію спільного з Всесвітньою продовольчою програмою ООН проекту щодо

додаткових заходів із соціальної підтримки внутрішньопереміщених осіб» з метою забезпечення спільних проєктів фінансової допомоги громадянам України [18].

Що стосується сучасних реалій, то зараз в державному секторі на етапі запровадження знаходяться 11 спільних з ЄБРР проєктів обсягом близько 2,3 млрд євро, з яких Україна вже одержала майже 1,2 млрд євро. Водночас, Україна і Євросоюз узгодили Меморандум щодо взаєморозуміння, потрібний для спрямування нашої країні 18,1 млрд євро [71].

Потрібно зазначити, що Європейський Союз і його структурні компоненти виступають найбільш значущими фінансовими донорами України. Так, від 1993 року розміри фінансової підтримки ЄС Україні зростають від року в рік. Вони містять гранти із консолідованого бюджету, макрофінансову підтримку, а також кредитні інструменти Європейського інвестиційного банку та Європейського банку реконструкції та розвитку. В сучасних умовах фінансова допомога ЄС нашої країни направляється на забезпечення наявних потреб постраждалих від військових дій громадян, виплату соціального забезпечення, відбудову зруйнованої критичної інфраструктури, наданні гарантованих державою суспільних благ, в тому числі таких, як освіта, медичні послуги, інші соціальні потреби, у тому жислі забезпечення житлом внутрішньо переміщених осіб.

Отже, можна зробити висновок, що партнерство України з глобальними фінансовими установами з початку повномасштабного вторгнення здійснюється на надзвичайно високому рівні, містить макрофінансову допомогу, фінансову підтримку від Міжнародного валютного фонду, Світового банку, Міжнародного банку реконструкції та розвитку, множини регіональних європейських фінансових інституцій: Європейський інвестиційний банк, Європейський банк реконструкції та розвитку, Європейський фонд миру; гуманітарну і військову допомогу від країн-членів Європейського Союзу тощо.

Проте потрібно зазначити, що не у всі часи процес інтеграції України в глобальне економічне середовище і співробітництво нашої країни з глобальними фінансовими установами здійснювалися абсолютно безпроблемно. У складі ключових проблем потрібно виділити:

- 1) недостатньо ефективна робота міністерств та відомств в процесі формування і реалізації програм глобального співробітництва;
- 2) суттєве ускладнення процедури використання кредитних інструментів, що викликає зростання часу на різних етапах кредитування міжнародними фінансовими інституціями;
- 3) недостатня транспарентність роботи з отриманими фінансовими ресурсами;
- 4) достатньо слабка підтримка малого і середнього бізнесу, як в нормативно-правовому полі, так і в межах проєктів і програм;
- 5) недостатня швидкість темпів реалізації реформ, що врешті решт спричиняє дуже великий обсяг заборгованості.

Проте, зазначені проблемні аспекти корелюють і з позитивними чинниками, що підтверджують ефективні тренди у співробітництві України з глобальними фінансово-кредитними установами:

- 1) наявність відносин з міжнародними інституціями є ключовою діяльністю в процесі її інтеграції до глобального економічного середовища;
- 2) участь України в міжнародних інституціях зміцнює її позиції як суб'єкта світового рівня і розширює економічну взаємодію;
- 3) функціонування міжнародних інституцій направлено на реалізацію структурного реформування економічної системи України [15].

Здійснений аналіз інструментарію глобальної фінансової допомоги Україні в умовах війни дозволяє визначити сучасну проблематику та сферу її впливу.

Таблиця 3.1

Сучасні проблемні аспекти співробітництва України з міжнародними
фінансовими організаціями

№	Проблемні аспекти	Сутність проблематики і сфера впливу
1	Об'єктивні обставини некерованого характеру	Наслідки стану війни, тривалість, перебіг та складність якої важко спрогнозувати, навіть спираючись на минулий досвід ведення війн в різних регіонах світу
2	Невизначеність горизонту планування	Критичне зменшення достовірності стратегічних розрахунків і ускладнення прийняття програм розвитку економіки держави, які необхідні для одержання фінансової допомоги від міжнародних інституцій та партнерів, та які є базовими через те, що визначають пріоритети кредитування
3	Складність стратегічного планування	Обмеження розуміння проектного циклу в умовах війни, в межах якого всі суб'єкти проєктів кредитування повинні дотримуватися певних правил та процедур з метою гарантування ефективності і прозорості використання фінансових ресурсів
4	Невідповідність принципам надання міжнародної фінансової допомоги	Кредитна допомога державам, що перебувають в стані війни, суперечить принципам надання міжнародної фінансової підтримки, визначеним статутами глобальних фінансових інституцій
5	Бюрократичне обтяження процесів та процедур отримання кредитування	Фінансові ресурси, які отримує Україна, часто надходять з певними часовими розривами і в деяких випадках не відповідають обсягу заявлених потреб

Джерело: побудовано автором

Слід зазначити, що спеціального інструментарію кредитування в умовах надзвичайних обставин на початку 2022 року глобальними фінансовими організаціями взагалі не було передбачено. Таким чином, на початку війни міжнародні фінансово-кредитні установи модернізували ті механізми, які застосовувалися впродовж фінансових криз минулого періоду і кризи, викликані коронавірусною пандемією.

Прецедентом також стало створення МВФ адміністративного рахунку для внесків держав-донорів і формування трастових фондів і екстрених проєктів (програм) підтримки Україною іншими глобальними фінансово-кредитними організаціями.

Проте, внаслідок бюрократичного характеру принципів, процесів і вимог доступу до інструментів кредитування (визначення мети проєкту, умов співфінансування, технічна оцінка, процедура закупель, складні і тривалі у часі процедури надання чинності договорам щодо позик тощо), підтримка, на яку розраховує Україна, часто є надходить із часовими затримками і не задовольняє весь обсяг зазначених потреб. Відповідно до даних уряду України ця допомога повинна складати близько 5 млрд. дол. США кожного місяця. Згідно з інформацією Міністерства фінансів України в березні поточного року глобальна допомога Україні була надана обсягом 3 млрд. дол. США через екстренне перерахування від МВФ 1,4 млрд. дол. США і допомоги від Світового банку, а в квітні – лише 1,7 млрд. дол. США [11].

Загалом можна зробити висновок, що незважаючи на те, що Україна вимушена протистояти серйозним економічним загрозам і ризикам з метою підтримки стабільності, допомога через партнерство глобальних фінансово-кредитних організацій на даний час в складних умовах війни займає ключове місце в процесі нівелювання даних проблем, проведенні реформ і формуванні більш ефективної та дієвої економічної системи.

Втім, не варто забувати, що зростання обсягу фінансових ресурсів, отриманих від кредитних інструментів, реалізованих за допомогою, зокрема, МВФ, визначає майбутні тренди зростання залежності від допомоги міжнародних фінансових організацій і призводить до збільшення боргових зобов'язань держави.

3.2. Сучасні тренди і перспективи глобального міжнародного партнерства

В умовах сучасного світу Україна інтенсивно розширює глобальне співробітництво як головний компонент підтримки фінансової стабільності і забезпечення соціально-економічного розвитку. Внаслідок участі у

різноманітних фінансово-кредитних організаціях Національний банк України формує і розвиває партнерські відносини із Міжнародним валютним фондом, Групою Світового банку, Європейським банком реконструкції та розвитку, а також іншими інституціями.

Погоджуємося з думкою вчених, які досліджують економічну інтеграцію європейських країн, що головна ціль цієї взаємодії полягає у зміцненні і підтримці стабільності фінансової системи держави, формуванні основ для дотримання євроінтеграційного вектору розвитку [67].

Головні вектори співробітництва, види та механізми фінансування, інструменти та зобов'язання внаслідок партнерства із глобальними фінансовими інституціями систематизовані та зображені в табл. 3.1.

Таблиця 3.1

Ключові характеристики партнерства України із глобальними фінансовими інституціями

	Напрями співпраці	Форми і механізми фінансування	Інструменти фінансування	Зобов'язання за отримане фінансування
МВФ	Фінансування першочергових витрат; Покриття нагальних потреб платіжного балансу; Запобігання економічному падінню у зв'язку з війною в Україні.	Екстрена фінансова допомога; Пільгове кредитування; Технічна допомога.	Програми підтримки платіжного балансу (stand-by, механізм розширеного фінансування); Інструмент прискореного фінансування (RFI); Механізм розширеного фінансування (EFF).	Виконання умов програми фінансування; Цільове використання коштів; Обслуговування боргу за графіком погашення; Звітування перед МВФ про виконання умов.
Світовий банк	Фінансування загального фонду Державного бюджету; Економічне відновлення; Підтримка структурних реформ.	Кредитне фінансування; Грантове фінансування; Паралельне фінансування.	Позика на політику розвитку у сфері економічного відновлення (ER DPL); Грантові кошти з Цільового донорського фонду.	Виконання умов програми кредитування; Звітування про використання коштів; Дотримання екологічних та соціальних стандартів.
ЄБРР	Підтримка реального сектору економіки; Забезпечення енергетичної та продовольчої безпеки; Відновлення інфраструктури (залізниця, енергетичні об'єкти, поштові сервіси, Транс'європейська транспортна мережа).	«Пакет заходів для стійкості»; Проектне фінансування; Технічна допомога.	Фінансування в рамках «пакету заходів для стійкості»; Рамковий механізм.	Виконання умов фінансування конкретних проєктів; Дотримання стандартів корпоративного управління; Забезпечення прозорості використання коштів; Звітування про досягнуті результати.

Джерело: сформовано автором на основі [69].

В нашій країні актуальним є завдання залучення інвестицій з метою відбудови пошкодженої енергетичної і транспортної інфраструктури, логістичних мереж, об'єктів соціального призначення. З метою сприяння економічній відбудові України, URTF (цільовий трастовий фонд підтримки, відновлення, відбудови та реформування України, який фінансує потреби України за допомогою Світового банку), реалізує рамкові проекти у галузі відновлення логістичних мереж, зруйнованих житлових об'єктів, охорони здоров'я, збереження енергетичної системи, інклюзивного бізнеса і сільськогосподарської діяльності, удосконалення освітніх послуг, що дозволяють вирішити першочергові завдання України у відбудові, використати інноваційні технології з метою розвитку економіки, забезпечити адаптацію бізнесу до нових загроз, одержати додаткове фінансування тощо [52].

Набір проектів URTF відзначається великим спектром галузевої спрямованості, включаючи критичні напрями соціально-економічного розвитку: охорону здоров'я (проекти HEAL і THRIVE), транспортно-логістичні мережі (RELINC), енергетичний напрям (REPOWER), житлову сферу (HOPE), агропромисловий комплекс (ARISE), державне управління (PEACE), освітня сфера (LEARN), а також допомога приватному бізнесу (RISE і SURGE). Загальна сума фінансування, яка складає 7,9 млрд дол США, демонструє суттєвість фінансової допомоги міжнародних партнерів.

Фінансування відбувається шляхом диверсифікації структури джерел, які включають гранти безпосередньо від URTF на суму близько 1,2 млрд. дол. США), кредитні ресурси Міжнародного банку реконструкції та розвитку (МБРР) під гарантії держав-партнерів (Іспанія, Великобританія, Данія, Нідерланди, Литва, Латвія), ресурси Міжнародної асоціації розвитку (МАР), а також кошти в рамках спеціалізованих програм (ADVANCE Ukraine TF, SPUR) і мультидонорського цільового фонду. Характерною рисою даних проектів виступає їх стратегічна спрямованість не тільки на відбудову

зруйнованої інфраструктури, але і на системні переформатування у відповідних секторах з фокусом уваги на екологічну складову, інклюзивність розвитку і зростання ефективності державних інституцій, що корелює із сучасними міжнародними трендами і визначає інтеграцію України до європейського економічного середовища [32].

У серпні 1992 р. Україна офіційно прийняла членство у Європейському банку реконструкції та розвитку (ЄБРР), що створило нові горизонти для фінансового співробітництва. Кредитні інструменти банку здебільшого направляються на удосконалення національної енергетичної сфери, в тому числі шляхом запровадження інноваційних проєктів щодо зростання енергоефективності, досягнення ядерної безпеки, а також розвиток новітніх технологій енергогенерації.

Задля своєчасної і раціональної відповіді на кризу, викликану війною в Україні, ЄБРР створив Рамковий механізм в межах Пакету стійкості розміром до 4,5 млрд. євро. Дана програма націлена на постійне залучення інвестиційних ресурсів в Україну з метою задоволення першочергових потреб громадян і включає всі стратегічно важливі галузі (енергетична сфера, інфраструктура, продовольча безпека, а також допомога приватному бізнесу). Окремо в межах даної програми для постраждалих держав приділена увага розв'язанню проблем переміщених осіб, інфраструктурної безпеки, відновленню енергетичної сфери і досягнення ліквідності фінансового ринку [29].

Через повномасштабне вторгнення національний фінансовий ринок в частині ліквідності відчув суттєве погіршення, а регіональні і глобальні фінансові інституції наростили обережність в контексті можливих ризиків. Допомога від Європейського банку реконструкції та розвитку (ЄБРР) надається в екстремальних воєнних умовах і здатна свуттєво знизити дефіцит ліквідності через створення додаткової фінансової стабільності в умовах

надзвичайно складної ринкової кон'юнктури і збереження довготермінової невизначеності.

Якщо оцінити виклики, результати, ймовірні можливості, а також перешкоди на шляху співробітництва України із МВФ, Світовим банком та ЄБРР (табл. 3.2), стає очевидним, що найсуттєвіші позитивні соціально-економічні ефекти були отримані в процесі партнерства нашої країни з МВФ, що виявляється у забезпеченні макроекономічної стабільності, поповненні міжнародних резервів і нівелюванні загрози дефолту по зовнішніх боргах в надзвичайно важких умовах війни. Швидке надання екстреної фінансової підтримки шляхом RFI і запровадження нової програми розширеного фінансування (EFF) розміром 11,6 млрд. дол. США - критично необхідні механізми допомоги національній економічній системі у кризові часи.

Найбільш ґрунтовним потенціалом характеризується співпраця України з ЄБРР, яка відзначається націленістю на допомогу реальному сектору економіки, відкриття шляхів залучення співфінансування від приватних суб'єктів, підтримкою експортно-орієнтованих суб'єктів бізнесу, фінансуванням зеленої енергетики і розвитком державно-приватного партнерства. Втілення в життя даних векторів співпраці формує основу для відбудови вітчизняної економічної системи і її майбутньої інтеграції до європейської спільноти.

Таблиця 3.2

Тренди взаємодії України з міжнародними фінансовими організаціями

	Загрози	Результати партнерства	Потенціал взаємодії	Загрози та перешкоди
МВФ	Потреба здійснення структурних реформ в умовах війни; Важкість прогнозування макрофінансових індикаторів; Складні вимоги щодо фіскальної	Отримання екстреної допомоги через механізм RFI (1,4 млрд дол. США); Макроекономічна стабілізація; Нівелювання загрози дефолту по	Одержання додаткових фінансових ресурсів; Можливість пільгового кредитування; Технічне супроводження реформ	Складність забезпечення умов програми внаслідок продовження війни; Зростання податкового тиску; Ймовірність надмірного

	консолідації; Узгодження політики регулятора з державною економічною стратегією	боргових зобов'язаннях		обсягу боргових зобов'язань
Світовий банк	Тривалі етапи ухвалення проєктів; Потреба у забезпеченні транспарентності використання ресурсів під час війни; Складність реалізації проєктів на територіях бойових дій; Бюрократичний механізм звітування	Отримання ресурсів на реконструкцію; Одержання грантової допомоги (1,2 млрд дол. США); Фінансування програм соціальної інфраструктури; Формування мультидонорського трастового фонду	Збільшення обсягів програми реконструкції; Фінансування зеленої відбудови; Отримання приватних інвестицій; Забезпечення інституційної спроможності	Корупційні загрози під час розподілу суттєвих розмірів допомоги; Затримки у запровадженні проєктів; Втрата інтересу донорів
ЄБРР	Потреба гарантування безпеки інвестицій під час війни; Аналіз ризиків при фінансуванні; Важкість прогнозування фінансових результатів проєктів.	Затвердження «пакету заходів з метою стійкості»; Забезпечення енергетичної продовольчої безпеки; Відбудова пошкодженої інфраструктури	Допомога експортно- орієнтованим суб'єктам бізнесу; Зміцнення державно- приватного партнерства; Фінансування зеленої енергетики.	Загрози зруйнування профінансованих об'єктів; Ймовірність зменшення обсягу програм внаслідок тривалої війни; Проблематика забезпечення кредитів.

Джерело: узагальнено автором на основі [69].

Значні виклики та перешкоди існують для України на шляху співпраці із установами групи Світового банку. Вони можуть бути ліквідовані шляхом реалізації дієвої системи контролю за використанням ресурсів, зміцнення інституційної спроможності з метою освоєння фінансування, дотримання транспарентності в організації закупівель, а також шляхом оперативних внутрішніх процедур ухвалення проєктів [68].

Значної уваги вимагає діяльність щодо ліквідації бюрократичних бар'єрів і зростання дієвості запровадження проєктів на рівні регіонів, враховуючи те, що дані проєкти складають підґрунття їхньої економічної

безпеки, в тому числі, формують належні економічні, соціальні, інституційні, законодавчі умов для їх ефективного розвитку, відбудови інфраструктури та об'єктів, які визначають енергетичну, ресурсну, логістичну, промислову та інвестиційну безпеку [22].

В якості значних загроз, якими супроводжується процес співробітництва, слід назвати потребу у здійсненні структурного реформування в умовах війни, важкість надійного прогнозування макрофінансових трендів, дотримання безумовної транспарентності при освоєнні ресурсів в умовах кризи, а також гарантування безпеки інвестування в регіонах, що перебувають у зоні активних військових дій. Перелічені загрози вимагають застосування системних підходів до їх подолання і координації діяльності всіх суб'єктів влади.

Ми вважаємо, що потрібно виокремити наступні перспективні вектори співробітництва України з глобальними фінансовими інституціями:

1) фінансування відновлення критичної інфраструктури і національної енергетичної системи шляхом комплексу кредитних, грантових ресурсів і технічної підтримки, які уможливають відбудову енергетичних об'єктів, логістичних і комунікаційних мереж, зруйнованих через військову агресію;

2) розвиток проєктів пожвавлення ділової активності суб'єктів господарювання через надання гарантій, пільгових кредитів і технічної підтримки невеликим та середнім суб'єктам бізнесу з метою організації нових робочих місць і відбудови виробничого потенціалу економіки;

3) інституційна трансформація державного сектору економіки задля зростання ефективності управління публічними фінансами, подолання корупції і досягнення транспарентності освоєння міжнародної підтримки;

4) реалізація інноваційного фінансового інструментарію з метою отримання додаткових приватних ресурсів, у тому числі емісію «зелених» і «відбудовчих» облігацій, використання механізмів спільного фінансування (blended finance) і побудова спеціальних інвестиційних фондів;

5) зміцнення системи соціального захисту і зростання інвестування у людський капітал шляхом фінансування перебудови систем освіти, охорони здоров'я і соціального забезпечення, що має забезпечити зростання рівня життя громадян і розвиток загальнонаціонального людського потенціалу;

6) досягнення продовольчої безпеки і зміцнення агропромислового комплексу через відбудову національного експортного потенціалу, трансформацію сільськогосподарської інфраструктури і допомогу в процесі розвитку агропромислових територій;

7) запровадження зеленої економіки і декарбонізації шляхом фінансування проєктів щодо енергозбереження, відновлюваної енергетики і створенню екологічно чистих технологій, які корелюють з євроінтеграційними прагненнями України і сприяють реалізації цілей сталого розвитку.

Отже, співробітництво з міжнародними фінансово-кредитними інституціями стало запорукою міцної допомоги національній фінансовій системі впродовж війни, сформувало фундамент залучення інвестиційних ресурсів, потрібних для її відбудови, фінансування критично важливих програм та будівництва інфраструктурних об'єктів.

Найбільш вагомими перспективами характеризується партнерство України має з такими глобальними фінансово-кредитними організаціями, як МВФ, Світовий банк та ЄБРР. Даними установами була надана екстренна фінансова допомога з метою ліквідування економічних впливів війни і пристосування до нових економічних форматів.

Так, Україна одержала суттєву фінансову, а також технічну підтримку, грантову допомогу та інструменти кредитування, що уможливило втримати курс національної грошової одиниці та врівноважити платіжний баланс, запровадити проєкти в галузі розвитку енергетики та агропромислового комплексу, освіти, охорони здоров'я, а також зміцнення загальнонаціональної безпеки тощо.

Висновки до розділу 3

Підсумовуючи викладене, необхідно зазначити наступне. Проблематика функціонування системи глобальної фінансової допомоги досліджується вченими у контексті збалансованого розвитку держав, які отримують фінансовий капітал, і це можна пояснити самою сутністю, принципами і метою кредитування. Реалізація функціоналу глобальної фінансової допомоги державам в умовах непередбачуваних реалій воєнного стану та інтенсивних бойових дій поки не має належного теоретико-методологічного конструкту та прикладної практики, яку можна можливо було б застосувати міжнародним фінансовим організаціям в реалізації партнерства з Україною.

Втім, використовуючи існуючі механізми антикризового фінансування і макрофінансової стабілізації, глобальні фінансово-кредитні інституції трансформували їх з метою допомоги Україні через застосування обсягу ресурсів в контексті реалізації проєктів ліквідації наслідків світової кризи, викликаной коронавірусною пандемією та екологічними проблемами кризою. Впродовж доволі невеликого відрізка часу, міжнародні фінансові організації і держави-партнери перерахували Україні суттєвий обсяг екстреної фінансової підтримки, що включають незначні або ж навіть нульові відсотки за борговими зобов'язаннями. Інноваційним інструментом глобальної фінансової допомоги став створений МВФ навесні 2022 року адміністративний рахунок, призначений для перерахування фінансових ресурсів державами-партнерами на відбудову України.

Проблематика та характерні риси глобальної фінансової допомоги України на даний період зумовлені військовою агресією і тими руйнуваннями, які викликають бойові дії, як для України, так і в планетарному масштабі: тотальна бідність переважної частини громадян, суттєва дифференціація громадянського суспільства, територіальна незбалансованість розвитку,

інфляційні процеси, масштабна міграція, промислова та продовольча криза тощо.

Дієвість співробітництва України з глобальними фінансовими інституціями прямо корелює від узгодженості загальнонаціональних проєктів запровадження реформ із рекомендаціями цих установ, інституційної здатності української сторони і безумовної транспарентності використання міжнародної фінансової підтримки.

Ключовим чинником зміцнення майбутнього співробітництва з міжнародними фінансово-кредитними інституціями вважаємо відновлення курсу на продовження структурного реформування навіть в складних умовах воєнного стану, тотальну ліквідацію корупції в усіх сферах, створення привабливого інвестиційного середовища і надійної законодавчо-правової основи, імплементованої до міжнародного правового поля.

ВИСНОВКИ

Результати дослідження, проведеного в трьох розділах кваліфікаційної роботи магістра, дозволяють представити наступні загальні висновки.

Механізми міжнародної фінансової координації та врегулювання перебувають в процесі значних трансформацій внаслідок структурного переформатування міжнародних фінансів, підвищення рівня фінансових ризиків і зміни ідеології глобальних фінансово-кредитних організацій. В зазначеному контексті міжнародні фінансові організації представляють собою не тільки інструментарій акумулювання ресурсів або стабілізації фінансової сфери, а і певний суб'єктний склад, який визначає ключові вектори глобальної економічної політики, координує процеси структурного реформування в державах та актуалізує основні орієнтири фінансового регулювання.

В кваліфікаційній роботі магістра було досліджено інституційну сутність, функціональні особливості і класифікаційні риси міжнародних фінансових організацій як головних суб'єктів глобальної фінансової архітектури в умовах сучасного світу. Це дозволило систематизувати існуючі підходи щодо з'ясування їх ролі в процесі реалізації регуляторної координації, макрофінансової стабільності, кредитно-інвестиційної допомоги і антикризового менеджменту на міжнародному рівні. Були проаналізовані напрацювання українських та зарубіжних вчених до визначення сутності міжнародних фінансових організацій, в тому числі в контексті політичного впливу, наднаціональності функціоналу і спроможності створювати глобальні тренди фінансової координації та регулювання.

Велика увага в межах даного дослідження була приділена класифікації глобальних фінансових організацій за кількома критеріями: територіальним обсягом діяльності, формою власності і правовим статусом, типом повноважень, мірою наднаціональності діяльності, а також сферою реалізації функціоналу в межах певних сегментів глобального фінансового ринку. В

кваліфікаційній роботі використаний багатокomпонентний підхід до угруповання міжнародних фінансових організацій, який вимагає інтеграції трьох параметрів: характер масштабу дії (глобальний або регіональний), ключової функції (фінансово-кредитна, регуляторна або координаційна), а також інституційної структури (міжурядові установи з глобальним суб'єктним складом або координаційні платформи, які не мають нормативно-правового статусу).

Здійснене у кваліфікаційній роботі дослідження унаочнює надзвичайно важливу роль, яку відіграють глобальні фінансово-кредитні організації в процесі стабілізації фінансової сфери через надання екстренної фінансової допомоги, технічної експертизи і консультування щодо фінансово-економічних та політичних питань, що сприяє розв'язанню економічних проблем та забезпечує загальнонаціональну стабілізацію. Це підкреслює необхідність координації політики між Україною і глобальними фінансово-кредитними установами з метою досягнення ефективної реалізації структурного реформування.

Потенціал структури державного управління і транспарентність процесів ухвалення рішень виступають критеріями максимального впливу з боку міжнародних організацій і підвищення довіри між зацікавленими суб'єктами. Втім, пріоритетними напрямками майбутньої роботи має стати переформатування управлінських інституцій, забезпечення прозорості і боротьба із корупцією з метою досягнення максимально раціонального використання фінансової підтримки і зміцнення довіри інвесторів.

На шляху забезпечення продуктивного співробітництва з глобальними фінансовими установами потрібно реалізовувати засади тісного партнерства з ключовими партнерами з метою реалізації необхідних реформ, визначених у відповідних угодах, створювати привабливий інвестиційний клімат, на постійній основі, оперативно і прозоро надавати інформацію партнерам щодо необхідності у фінансуванні як щодо запланованих обсягів зовнішнього

фінансування, так і у випадках потреби у додатковому фінансуванні внаслідок об'єктивних причин.

Проведений у другому розділі кваліфікаційної роботи аналіз показників функціонування міжнародних фінансових організацій у контексті співпраці з Україною доводить, що теоретичне обґрунтування і практична інтерпретація макрофінансових індикаторів визначає їх ключовими критеріями стабільності фінансової системи з метою майбутнього співробітництва і допомоги національним економічним системам в умовах економічної, фінансової, геополітичної кризи, а також військових дій. Макрофінансові показники виступають основоположними критеріями при затвердженні державного бюджету та визначають рівень інвестиційної привабливості для бізнесу.

Водночас, ключовим інструментарієм аналізу на рівні країни виступають макроіндикатори, оцінювання динаміки яких в певних комбінаціях виступає для глобальних фінансових організацій індикатором макрофінансової стабільності держави.

Проте, проведене в роботі дослідження дозволило дійти висновку, що тривалі бюрократичні процедури забезпечення глобальної фінансової допомоги, що в нормальних умовах притаманні діяльності даних інституцій, в умовах воєнного стану та негайної потреби держави у фінансових ресурсах з метою фінансової та соціально-економічної стабілізації, виявляються негнучкими та неефективними. До того ж, умови отримання фінансової допомоги включають з'ясування конкретних інвестиційних цілей, що повинно бути забезпечено шляхом узгодження актуальних напрямів діяльності міжнародних фінансових інституцій і стратегічних векторів державного розвитку.

Неможливість надійного прогнозування в умовах воєнного стану критично ускладнює формування і реалізацію стратегій та проєктів, забезпечення дієвості і транспарентності освоєння фінансової підтримки. Втім, плідне співробітництво з міжнародними фінансовими організаціями і

оптимальне дотримання умов за інструментами фінансування і кредитування з боку України закладають фундамент майбутньої оперативної фінансової допомоги на пільговій основі в період до завершення війни, так і під час повоєнної відбудови України. Отже, вектором подальших наукових розробок мають стати питання адаптування інструментарію і процедур глобальної фінансової допомоги державам в умовах війни на підставі систематизованої проблематики і характерних особливостей.

Одержані в кваліфікаційній роботі результати демонструють, що зміцнення партнерства з МВФ, групою Світового банку та ЄБРР набуває стратегічно важливого значення з метою досягнення економічної стабільності України, розвитку окремих регіонів та адміністративних одиниць, а також з метою її сучасної інтеграції до європейського простору і глобальної економічної системи, забезпечення виконання проєктів повоєнної відбудови, створення соціальної і виробничої інфраструктури. Визначені перспективні вектори співпраці дозволять виокремити напрями та створити зелену карту майбутнього партнерства з глобальними фінансовими інституціями, а, отже сформулювати комплексну стратегію співробітництва, яка включатиме як оперативні завдання економічної стабілізації впродовж війни, так і довгострокові задачі структурного переформатування і збалансованого розвитку національної економіки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Beridze L. The role of international financial organizations in stimulating the economy. *Economic Profile*. 2022. № 17, p. 30–44
2. Buiter W. H. Lankes H. P. International financial institutions. *An International Finance Reader*. 2003. С. 145-158
3. Chugunov I., Makohon V. Fiscal strategy as an instrument of economic growth. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2019. №5(3). pp. 213–217
4. Dreher A., Lang V. The Political Economy of International Organizations. 2019. Oxford hand books. Com. Oxford University Press. DOI: <https://doi.org/10.1093oxfordhb/9780190469771.013.32> (дата звернення 10.04.2025)
5. FATF Recommendations. FATF. 2025. URL: <https://www.fatf-gafi.org/en/topics/fatf-recommendations.html> (дата звернення 20.01.2025)
6. Global donors pledge 9.1 billion euros to support Ukrainian refugees. Reuters. 2022. 09 April. URL: <https://surli.li/tpxcch> (дата звернення 15.09.2025)
7. IMF Publications. International Monetary Fund. 2025. URL: <https://www.imf.org/en/Publications> (дата звернення 16.02.2025)
8. IMF Quotas. International Monetary Fund. 2025. URL: <https://www.imf.org/en/About/Factsheets/Sheets/2016/07/14/12/21/IMF-Quotas> (дата звернення 29.01.2025)
9. International Finance Corporation (IFC). IFC. URL: <https://surli.cc/wofxnn> (дата звернення 15.02.2025)
10. Kentikelenis A., Babb S. International Financial Institutions: Forms, Functions, and Controversies. *The Oxford Handbook of International Political Economy*. 2022. P. 351-371.
11. Kolosova, V.P. Monitoring of assistance of international financial institutions in Ukraine zakon.rada.gov.ua URL: [//zakon.rada.gov.ua/laws/show/205-2022-%D1 %80#Text](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/205-2022-%D1%80#Text) (дата звернення 17.09.2025)

12. Levitt T. The Globalization of Markets. Harvard Business Review. 1983. №61 (3). P.92-102.
13. Marois T., Gngen A. R., Steinfert L., Romero M. J. Fostering a Global Public Financial Ecosystem for Development and Climate Action. T20 Brasil Policy Brief. Brasilia: T20/G20, 2024.
14. Mataibayeva G., Makysh S., Kuchukova N., Zhalbinova S., Zhussupova A. Conceptual approaches to the public debt management and its impact on financial stability. Entrepreneurship and Sustainability Issues. 2019. №7(2), pp.1496–1513. DOI: [https://doi.org/10.9770/jesi.2019.7.2\(49\)](https://doi.org/10.9770/jesi.2019.7.2(49))
15. MF Executive Board Approves the Establishment of a Multi-Donor Administered Account for Ukraine / IMF. 08 March 2022. URL: <https://surl.li/xtlqje> (дата звернення 17.10.2025)
16. Mohamed Amr. World Bank and International Monetary Fund (IMF) from an international finance perspective. 2023. DOI: <https://doi.org/10.13140/RG.2.2.20257.21601> (дата звернення 11.04.2025)
17. Ntini E. Global Financial Institutions: The Double-Edged Blades and Instruments of Northern Domination. International Journal of Humanities and Social Science. 2014. Vol. 4. № 1. P. 214-225
18. On the implementation of a joint project with the UN World Food Program on additional measures for social support of internally displaced persons: Resolution of the Cabinet of Ministers of April 15, 2022 № 446. URL: <https://surl.li/maabzn> (дата звернення 16.09.2025)
19. Radieva M. Institutional modernization of the global economy. Baltic Journal of Economic Studies. 2018. № 4(5). pp. 283–290. DOI: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2018-4-5-283-290>
20. Razinkova M., Zhuravka F., Nebaba N., Botvinov, Voytov S. External public debt management during the wartime: Case of Ukraine. Investment Management and Financial Innovations, 2023. 20(4). pp. 26–35

21. Razletovskaia V. Global financial technology coordination by international institutions and organisations. E3S Web of Conferences. 2023. 431. 07036. DOI: <https://doi.org/10.1051/e3sconf/202343107036>
22. Smiesova V., Ovcharenko O., Ivanova M., Kovtun N., Zolotukhina L. (2021). Economic security management at the meso-level: Methodological and legal approach. Regional Science Inquiry. 13(1), 201-216.
23. Special Drawing Rights. IMF. URL: <https://www.imf.org/en/Topics/special-drawing-right> (дата звернення 16.02.2025)
24. The role of the World Bank in fragile and conflict-affected situations. Lessons for IDA19 And The FCV Strategy. The World Bank. December 2019. P.15
25. The structure of the BIS consolidated banking statistics (CBS). Bank for International Settlements. URL: https://www.bis.org/publ/qtrpdf/r_qt2409z.htm (дата звернення 19.01.2025)
26. Ukraine received € 120 million in grant aid from the EU / Ministry of Finance of Ukraine. April 08, 2022. URL: <https://surl.li/tvlbfn> (дата звернення 15.09.2025)
27. Ukraine: Request for an Extended Arrangement Under the Extended Fund Facility and Review of Program Monitoring with Board Involvement-Press Release. URL: <https://surl.li/nxzmgz> (дата звернення 10.09.2025)
28. UNDP (2018). Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development. URL: <https://www.undp.org/ukraine/publications/transforming-our-world-2030-agenda-sustainable-development> (дата звернення 22.06.2025)
29. War on Ukraine – EBRD resilience package resilience and livelihoods framework. Document of the european bank for reconstruction and development. 2025. URL: <https://surl.li/nvlfwb> (дата звернення 25.09.2025)
30. Woods N. The Globalizers: The IMF, the World Bank, and Their Borrowers. Ithaca, NY: Cornell University Press. 2006. 272 p.
31. Work of the FSB. Financial Stability Board. 2025. URL: <https://www.fsb.org/work-of-the-fsb/> (дата звернення 29.01.2025)

32. World Bank. (2025). Ukraine relief, recovery, reconstruction and reform trust fund. The URL: <https://www.worldbank.org/en/programs/urtf/overview>. (дата звернення 20.09.2025)
33. World Economic Outlook, May 1998: Financial Crises: Causes and Indicators/ International Monetary Fund. 1998. 238 p.
34. Веб-портал “Бюджет для громадян”. URL: <https://openbudget.gov.ua/en> (дата звернення 24.08.2025).
35. Гладчук К. М. Глобалізація на світових фінансових ринках та її наслідки. Ринок цінних паперів України. Вісник Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку. 2011. № 34. С. 15-21
36. Довгалюк В.В. Роль фінансової глобалізації у розвитку фінансового ринку. Ефективна економіка, 2016. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5081> (дата звернення: 15.01.2025)
37. Допомога міжнародних фінансових інститутів Україні. Серпень 2024 р. НІСД. URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/dopomoha-mizhnarodnykh-finansovykh-instytutiv-ukrayini-serpen-2024-roku> (дата звернення 02.08.2025)
38. Дудукалова О.С., Матвієнко Г.А. Впровадження Базель III для збільшення стійкості банківської системи: особливості та нововведення. Економіка та суспільство. 2024. №59. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3393/3320> (дата звернення 20.01.2025)
39. Захожай К.В., Жам О.Ю. Основні принципи і пріоритети макрофінансової стабілізації в контексті економічного розвитку держави. Інвестиції: практика та досвід. 2019. № 9. С. 34–39.
40. Захожай К.В., Рудик Н.В., Жибер Т.В. Фінансова безпека держави: бюджетна складова та макроекономічні чинники. Ефективна економіка. 2023. № 11. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/2498/2534> (дата звернення 28.07.2025)

41. Іваницька О. Концептуальний підхід щодо регулювання розвитку фінансової інфраструктури в Україні. Державне управління: теорія та практика. 2006. № 1. С. 51-60.
42. Коваленко В. В. Системні особливості фінансового посередництва та його вплив на розвиток фінансового ринку. Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. 2014. № 10 (1). С. 213-222
43. Колосова В.П. Міжнародні фінансові інституції в умовах фінансової глобалізації. Дослідження міжнародної економіки. Збірник наукових праць. 2011. №1 (66). С. 238-246
44. Колосова В.П. Фінанси міжнародних інституцій в Україні: монографія. Київ: Київ. нац. торг. екон. ун-т, 2016. 504 с.
45. Колосова В.П. Фінансові ресурси міжнародних інституцій у системі бюджетного планування України. Дис... доктора екон. наук: 08.00.08 – Гроші, фінанси і кредит. Київ: КНТЕУ, 2017. 481 с.
46. Криклій А. С., Боровікова М. О. Причини виникнення світових фінансових криз: історичні наслідки та досвід їх подолання. Економіка та держава. 2009. № 4. С. 8-11.
47. Луців Р.С., Кузьменко О.М., Яценко О.В. Роль міжнародних фінансових інституцій в стабілізації національної економіки. Цифрова економіка та економічна безпека. 2024. №3(12). с.19-25
48. Макроекономічний та монетарний огляд Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/makroekonomichniy-ta-monetarniy-oglyad-kviten-2025-roku> (дата звернення 28.07.2025)
49. Марцеляк О.В. Співпраця України з міжнародними фінансовими організаціями в умовах війни, глобалізації та євроінтеграції. Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство». 2025. №2 с.651-658

50. Мельник В.М., Бичкова Н.В. Фінансова архітектура національних корпорацій та її вплив на ефективність фінансової діяльності: монографія. Тернопіль: Астон, 2012. 244 с.
51. Міжнародний валютний фонд: офіційний ресурс. URL: <https://www.imf.org/en/Home> (дата звернення 15.12.2024)
52. Національний банк України. Співпраця з міжнародними фінансовими організаціями. 2025. URL: <https://bank.gov.ua/ua/about/international/financialinstitutions#1>. (дата звернення 20.09.2025)
53. Огляд інструментів підтримки фінансової стійкості у період воєнного стану в Україні (липень-серпень 2024 р.). НІСД. URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/ohlyad-instrumentiv-pidtrymky-finansovoyi-stiykosti-u-period-voyennoho-8> (дата звернення 29.07.2025)
54. Олійник А.А. Міжнародні фінансові організації як складова фінансової глобалізації. Ефективна економіка. 2017. №10. URL: <https://surl.li/knihoo> (дата звернення 15.01.2025)
55. Офіційний інтернет-ресурс Міжнародного валютного фонду. URL: <https://www.imf.org> (дата звернення: 10.06.2025).
56. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua/uk/svitovij-bank> (дата звернення 01.08.2025)
57. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. Статистичний збірник Міністерства фінансів “Бюджет України – 2021”. URL: <https://mof.gov.ua/uk/statistichnij-zbirnik> (дата звернення 15.08.2025)
58. Примостка Л. О., Чуб О.О. Фінансова глобалізація: сутність, форми прояву, наслідки. Фінанси, облік і аудит. 2011. Вип. 18. С. 178-179
59. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України: Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України № 1277 від 29.10.2013 р. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13#Text> (дата звернення: 15.08.2024)

60. Рада МВФ завершила четвертий перегляд програми розширеного фінансування та затвердила виділення траншу обсягом 2,2 млрд дол. США. URL: <https://surl.li/gydvpk> (дата звернення 26.07.2025)

61. Річний звіт Міжнародного валютного фонду за 2023 рік. URL: <https://www.imf.org/en/publications/areb> (дата звернення: 10.06.2025).

62. Річний звіт Міжнародного валютного фонду за 2024 рік. URL: <https://www.imf.org/en/publications/areb> (дата звернення: 11.06.2025).

63. Рогач О.І. Класифікація міжнародних фінансових організацій. Міжнародні фінанси: Підручник. Київ: Либідь. 2003. 784 с.

64. Рудик Н.В. Оцінка макрофінансової стабільності в Україні: ключові індикатори для міжнародних фінансових організацій. Економіка та суспільство. 2024. № 66. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/4528/4468> (дата звернення 02.08.2025)

65. Світовий банк підтримає систему освіти в Україні через новий проєкт LEARN. Доступне фінансування сягає близько \$415 млн. URL: <https://surl.li/oisaow> (дата звернення 01.08.2025)

66. Сіденко С., Кульбіда М. Міжнародні фінансові організації у процесах економічної модернізації країн. Міжнародна економічна політика. 2020. №.1-2. с.101-136

67. Смєсова В.Л., Чергик М.В., Геращенко С.О., Шагоян С.М. Економічна інтеграція європейських країн та її вплив на позицію ЄС на світовому товарному ринку. Економічний вісник Дніпровської політехніки. 2025. №1. С. 15-27.

68. Смєсова В.Л., Яськов Є.О., Галізова А.О. Національні моделі регулювання інвестиційної діяльності та їх вплив на інвестиційну привабливість країни. Innovation and Sustainability. 2024. №3. С. 12- 27

69. Смесова Л.Є. Діяльність міжнародних фінансових організацій в Україні. Економічний вісник Дніпровської політехніки. 2025. №2. с.19-29
70. Токар В. Кластеризація країн-членів ЄС за рівнем розвитку управління активами інституційних інвесторів. Економіка та суспільство. 2024. № 60. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-60-38> (дата звернення 16.02.2025)
71. У державний сектор Україна залучила за проєктами ЄБРР 1,2 млрд євро інвестицій. URL: <https://surl.lu/tcpvuyt> (дата звернення 17.09.2025)
72. Україна отримала 1,5 млрд доларів США Позики на підтримку політики розвитку від Японії та Великої Британії через механізм Світового банку. Міністерство фінансів України. URL: <https://surl.li/cjaeom> (дата звернення 28.07.2025)
73. Хаджинов І.В., Третяк О.О. Глобальні фінансові інститути як суб'єкти світової політики і економіки: критерії їх класифікації. Актуальні проблеми економіки. 2025. №5(287). с.102-117
74. Харун О.А. Особливості та наслідки фінансової глобалізації в сучасних умовах. Економіка та суспільство. 2018. №19. с.69-73
75. Чеберяко О. В., Лобода А.Б. Економічна сутність та призначення фінансових посередників в Україні. Бізнес Інформ. 2014. № 3. С. 334-340
76. Чуб О. О. Банки в глобальній економіці: монографія, 2009. 340 с.

ДОДАТКИ

ДЖЕРЕЛА ФІНАНСУВАННЯ ЗАГАЛЬНОГО ФОНДУ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ

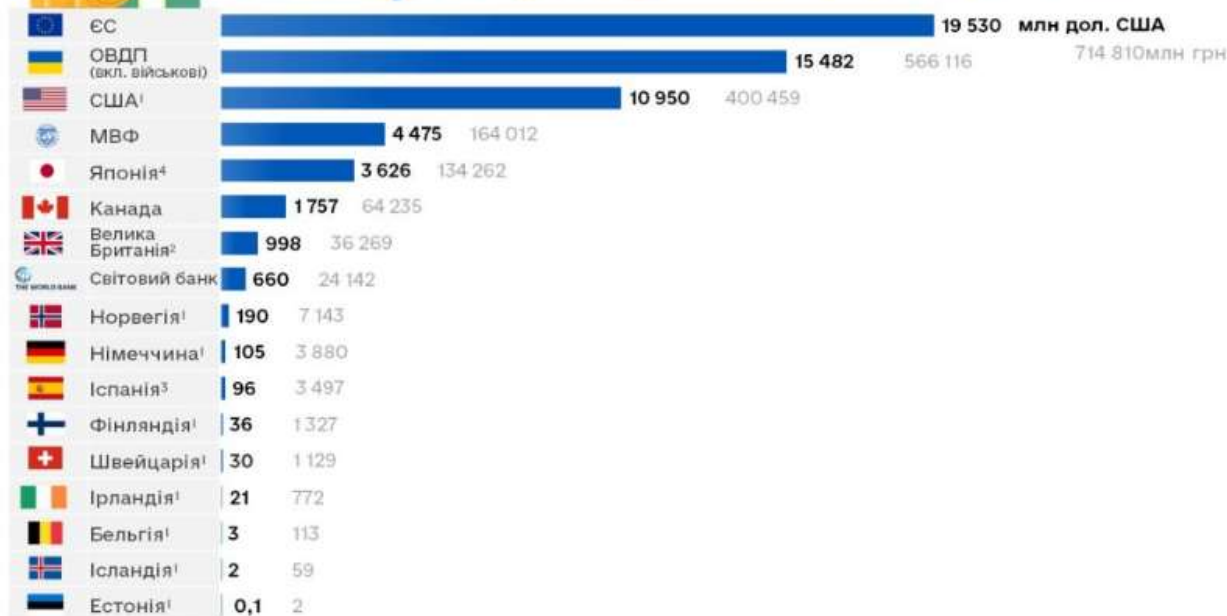

Міністерство
фінансів
України

Загальний обсяг фінансування у 2023 році.
Станом на 29 грудня

58,0 млрд дол. США **2 128** млрд грн

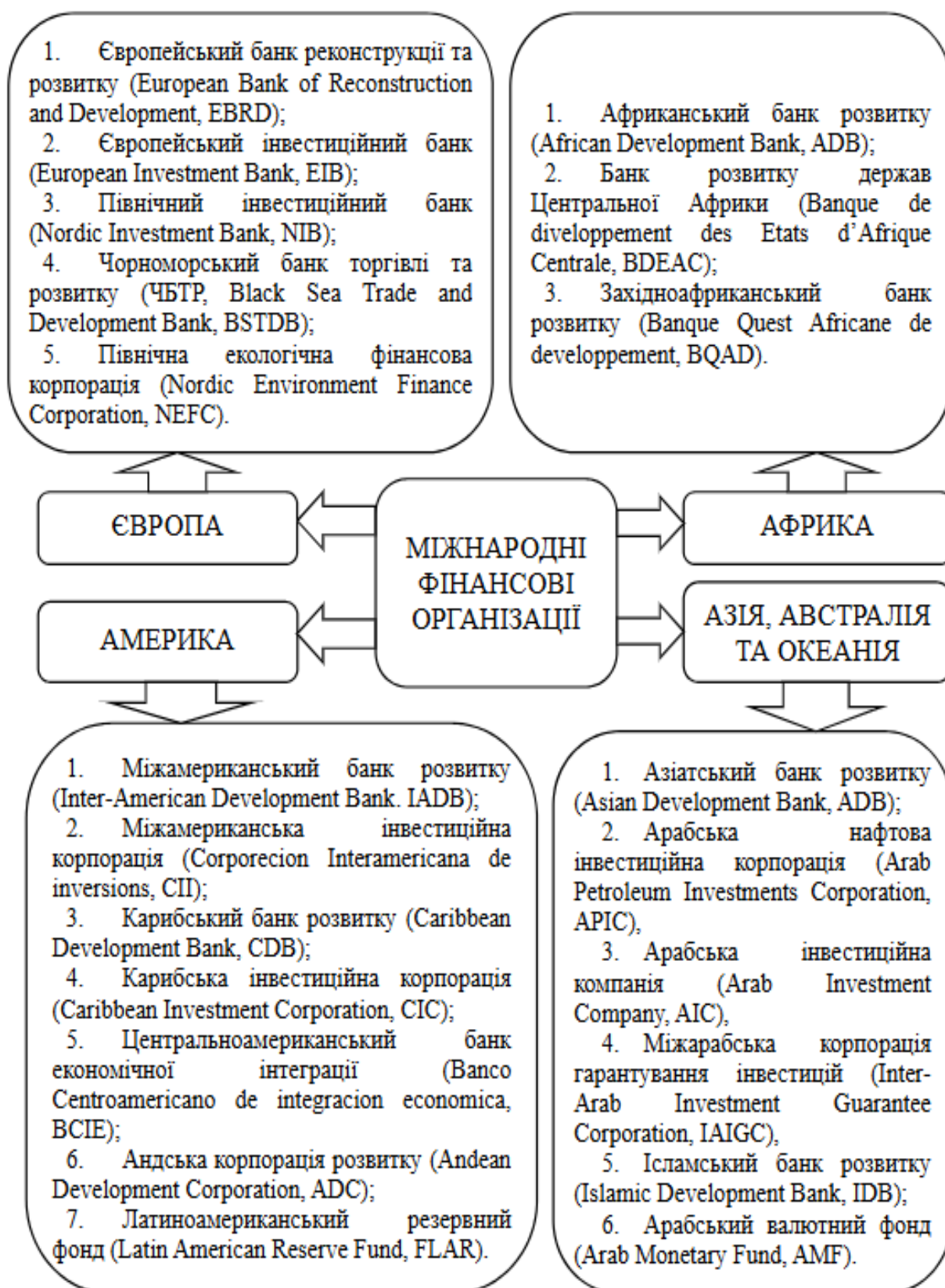

1. Грант; 2. Гарантія; 3. Грант і €43 млн гарантії; 4. Гарантії і \$233 млн грант.

Фінансування загального фонду державного
бюджету України від міжнародних партнерів
з 24 лютого 2022 року

рік	2022	2023
ЄС	7 961	19 530
США	11 980	10 950
МВФ	2 693	4 475
Японія	581	3 626
Канада	1 889	1 757
Світовий банк	1 385	660
Велика Британія	1 040	998
Німеччина	1 584	105
ЄІБ	720	
Франція	437	
Італія	330	
Нідерланди	318	
Норвегія	21	190
Іспанія		96
Данія	51	
Швеція	49	
Фінляндія		36
Швейцарія		30
Литва	22	
Ірландія		21
Латвія	16	
Австрія	11	
Бельгія	5	3
Ісландія	0,5	2
Албанія	1	
Естонія		0,1
млн дол. США	31 095	42 479

Діяльність міжнародних фінансових організацій за територіальною ознакою

Основні характеристики міжнародних фінансових організацій

Організація	МВФ	Група СБ	ЄБРР
Рік заснування	1944	1944	1991
Мета діяльності	Забезпечення стабільності глобальної фінансової системи, підтримка макроекономічної стабільності в країнах-членах, кредитування країн-членів, допомога у вирішенні проблем платіжного балансу	Діяльність на зниження бідності, підтримку сталого розвитку у країнах-членах, надання фінансової допомоги, співрозробка проєктів та консультації	Підтримка розвитку ринкової економіки та приватизації в країнах, з перехідної економікою, фінансування проєктів на підтримку приватного сектору та розвитку інфраструктури країн
Склад МФО	190 країн-членів, у тому числі Україна	189 країн-членів, у тому числі Україна	69 країн-членів, в тому числі Україна
Джерела фінансування	Кошти від країн-членів, доходи за позиковими операціями, спеціальні права запозичення	Кошти від країн-членів, доходи за позиковими операціями, міжнародні ринки капіталу	Кошти від країн-членів, доходи за позиковими операціями, емісія облігацій на ринку капіталу
Структура МФО	Загальна рада, Виконавчий директорат, Комітет з кредитних операцій	Група СБ: МБРР, МФК, МАРР, МАГІ, МЦФР	Загальна рада, Рада директорів, Управлінський комітет
Головні інструменти впливу	Фінансова допомога, технічна допомога, рекомендації у сфері економічної політики	Фінансова допомога, проєкти розвитку, консультації, експертні оцінки	Фінансова допомога, проєкти розвитку, консультації, експертні оцінки
Фокус діяльності МФО	Глобальна фінансова стабільність, збалансування платіжних балансів, стимулююча політика та реформування економіки	Подолання бідності, забезпечення сталості розвитку, освіта та навчання, розвиток охорони здоров'я, енергетики, сільського господарства та інфраструктури	Розвиток приватного сектору, підтримка підприємництва, енергетика, інфраструктура, екологія

Класифікація системних кредитів ЄБРР

Вид кредиту	Його призначення
Для структурного регулювання	Фінансова підтримка трансформації економічної політики і здійснення інституційних реформ у країнах, що отримують кредити
Для структурної перебудови сектора	Фінансова підтримка змін у політиці й інституційних реформ у найважливіших секторах
Кредити на відбудову	Фінансова підтримка урядової політики реформ, спрямованих на розвиток приватного сектора
Кредити на скорочення заборгованості	Фінансова допомога країнам з високим рівнем заборгованості

Додаток Г

Динаміка співпраці України з МВФ

Програма	Дата початку програми фінансування	Кінцева дата використання кредиту	Сума, млн. СПЗ
Standby Arrangement	Apr, 1995	Apr, 1996	997,300
Standby Arrangement	May, 1996	Feb, 1997	598,200
Standby Arrangement	Aug, 1997	Aug, 1998	398,920
Extended Fund Facility	Sep, 1998	Sep, 2002	1,919,950
Standby Arrangement	Mar, 2004	Mar, 2005	411,600
Standby Arrangement	Nov, 2008	Jul, 2010	11,000,000
Standby Arrangement	Jul, 2010	Dec, 2012	10,000,000
Standby Arrangement	Apr, 2014	Mar, 2015	10,976,000
Extended Fund Facility	Mar, 2015	Dec, 2018	12,348,000
Standby Arrangement	Dec, 2018	Feb, 2020	2,800,000
Standby Arrangement	Jun, 2020	Mar, 2022	3,600,000
Rapid Financing Instrument	Mar, 2022	Mar, 2022	1,005,900
Rapid Financing Instrument	Oct, 2022	Oct, 2022	1,005,900
Extended Fund Facility	Mar, 2023	Mar, 2027	11,608,250

Фінансова допомога затверджена у 2022 фінансовому році,
станом на 30 квітня 2022 р. (у мільйонах спеціальних прав запозичення, М SDR)

Країна	Вид позики	Сума, М SDR	Країна	Вид позики	Сума, М SDR
ВІРМЕНІЯ	SBA	128,8	МАЛАВІ	RCF	69,4
БАНГЛАДЕШ	RST	1000	МАВРИТАНІЯ	EFF	42,9
	ECF	1645,6		ECF	21,05,2024
	ECF	822,8	МОЛДОВА	EFF	129,5
БАРБАДОС	RST	141,8		ECF	64,8
	EFF	85,1	МАРОККО	FCL	3726,2
БЕНІН	EFF	322,7	МОЗАМБІК	ECF	340,8
	ECF	161,3	ПІВНІЧНА МАКЕДОНІЯ	PLL	406,9
БУРКІНА ФАСО	RCF	60,2	ПАКИСТАН	EFF	720
КАБО ВЕРДЕ	ECF	45	ПАПУА-НОВА ГВІНЕЯ	EFF	456,2
ЦЕНТРАЛЬНОАФРИКАНСЬКА РЕСПУБЛІКА	ECF	141,7		ECF	228,1
ЧИЛІ	SLL	2,529	ПЕРУ	FCL	4003,5
	FCL	13 954	РУАНДА	RST	240,3
КОСТА-РІКА	RST	554,1	СЕНЕГАЛ	SBA	86,3
ЄГИПЕТ	EFF	2350,2		SCF	43,2
ГАМБІЯ	ECF	15,06,2024	СЕРБІЯ	SBA	1898,9
ГРУЗІЯ	SBA	210,4	ПІВДЕННИЙ СУДАН	RCF	86,1
ГВІНЕЯ	RCF	53,6	ШРІ ЛАНКА	EFF	2,286
ГВІНЕЯ-БІСАУ	ECF	28,04,2024	ТАНЗАНІЯ	ECF	795,6
ГАЇТІ	RCF	81,9	ТОНГА	RCF	06,09,2024
ЯМАЙКА	RST	574,4	УКРАЇНА	RFI	1005,9
	PLL	727,5		EFF	11608,3
ЙОРДАНІЯ	EFF	75,5	ЗАМБІЯ	ECF	978,2
КЕНІЯ	ECF	162,8			

Додаток Д

Мобілізована Світовим банком фінансова
підтримка для України з 24.02.2022р.

Фінансування на відновлення в умовах надзвичайної економічної ситуації в Україні (BILINA Україна)	\$2,252	млрд
Підтримка державних видатків для забезпечення стійкого державного управління (PEACE)	\$25,517	млрд
Цільовий фонд підтримки, відновлення, відбудови та реформування України (URTF)	\$1,774	млрд
Внески у Проєкт «Зміцнення системи охорони здоров'я та збереження життя (HEAL Ukraine)»	\$223	млн
Співфінансування від Банку розвитку Ради Європи (CEB)	\$109	млн
Цільовий фонд з надання необхідної кредитної підтримки Україні (ADVANCE Ukraine), що підтримується Урядом Японії	\$7,188	млрд
Позика на підтримку політики розвитку та відновлення	\$1,5	млрд
«Екстрений проєкт надання інклюзивної підтримки для відновлення сільського господарства України (ARISE)»	\$230	млн
Проєкт «Інвестиції у соціальний захист задля підвищення охоплення, стійкості та ефективності (INSPIRE)»	\$1,2	млрд
Підтримка державних видатків для забезпечення стійкого державного управління (PEACE)	\$1,086	млрд
Позика на політику розвитку «Основи зростання»	\$984	млн
Позика на політику розвитку «Основи зростання»	\$516	млн
Проєкт «Зміцнення Фонду часткового гарантування кредитів для малих фермерських господарств в Україні» (грант ЄС)	\$11	млн
Інші позики Світового банку (Реструктуризація та діючий портфель)	\$1,125	млрд

Державні проєкти, профінансовані за участі ЄБРР, з початком у 2022-2023рр.

Назва проєкту	Сектор	Дата	Статус	Сума, євро
GrCF2 W2 – Mariupol Solid Waste Project	Муніципальна та екологічна інфраструктура	19.01.2022	Скасовано	14,500,000
NAK Emergency Gas Finance	Природні ресурси	21.06.2022	Погашення	300,000,000
City of Lviv emergency liquidity loan under RLF	Муніципальна та екологічна інфраструктура	20.09.2022	Виплата	25,000,000
Ukrenergo Transmission Network Emergency Restoration	Енергія	24.11.2022	Виплата	300,000,000
RLF – Dnipro Emergency Liquidity	Муніципальна та екологічна інфраструктура	13.12.2022	Затверджено	25,000,000
UPTF2 Khmelnytskyi Trolleybus	Муніципальна та екологічна інфраструктура	24.02.2023	Підписано	10,600,000
Ukraine Railways (UZ) Emergency Support	Транспорт	07.03.2023	Затверджено	200,000,000

Додаток Е

Показники діяльності групи Світового банку

Показник	Роки				
	2019	2020	2021	2022	2023
1	2	3	4	5	6
Група Світового банку					
Зобов'язання, млн. дол.	68 105	83 547	98 830	104 370	128 341
Виплати, млн. дол.	49 395	54 367	60 596	67 041	91 391
Міжнародний банк реконструкцій та розвитку					
Зобов'язання, млн. дол.	23 191	27 976	30 523	33 072	38 572
Виплати, млн. дол.	20 182	20 238	23 691	28 168	25 504
Міжнародна асоціація розвитку					
Зобов'язання, млн. дол.	21 932	30 365	36 028	37 727	34 245
Виплати, млн. дол.	17 549	21 179	22 921	21 214	27 718
Міжнародна фінансова корпорація					
Зобов'язання, млн. дол.	14 684	17 604	20 669	22 229	27 704
Виплати, млн. дол.	9 074	10 518	11 438	13 198	18 689
Багатостороння агенція гарантування інвестицій					
Валовий обсяг емісії, млн. дол.	5 548	3 961	5 199	4 935	6 446
Рахунок виплати, який виконує одержувач					
Зобов'язання, млн. дол.	2 749	3 641	6 411	6 407	21 374
Виплати, млн. дол.	2 590	2 433	2 546	4 461	19 480